

SLOVENEK

Velja po pošti:
 na celo leto naprej .. K 40.—
 na en mesec .. " 3.50
 na Nemčijo celoletno .. " 45.—
 na ostalo inozemstvo .. " 50.—
V Ljubljani na dom:
 na celo leto naprej .. K 36.—
 na en mesec .. " 3.—
 V upravi prejemam mesečno .. 2.50
Sobotna izdaja:
 na celo leto .. K 8.—
 na Nemčijo celoletno .. " 10.—
 na ostalo inozemstvo .. " 13.—

Inserati:
 Enostolna pettivrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
 na enkrat .. po 50.
 na dva- in večkrat .. " 40.
 pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
 Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano:
 Enostolna pettivrsta K 1.—
 Izhaja vsak dan izvenredno delje in praznike, ob 3. uri pop.
 Redna letna priloga vsem red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.591, bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Prelekli leden.

Minulo soboto je bil pri ministrskem predsedniku dr. Korošec, ki je v imenu Jugoslovancov izjavil, da bodo stopili nasproti sedanjim vladam v najostrejši opoziciji. Parlament naj se skladi nemudoma. Ako vlada v njem ne najde večine, naj izjavi posledice. Obenem je najodločnejše protestiral proti preganjanju Slovencev. — 10. t. m. je sprejela parlamentarna komisija Poljskega kluba v Krakovu ostro resolucijo, v kateri zahteva, naj Seidlerjeva vlada kot docela nesposobna odstopi in da naj se brezpogojno takoj skliče parlament; obenem vnaprej protestira proti vsaki nakani, da bi se vladalo brez parlamenta. — Dne 11. t. m. je odstopil notranji minister grof Toggenburg in na njegovo mesto je cesar imenoval predsednika dunajskega policijskega ravnanstva Edmunda viteza pl. Gayerja. Obenem je bil imenovan za ministra predsednik urada za ljudsko prehrano dr. Paul. — 12. t. m. se je vršil ministrski svet, ki ni sicer ničesar sklenil, pač pa neki omajal ustavno misleče ministre tako daleč, da so pripravljali služiti pod Seidlerjem tudi v znamenju § 14. — Nemški nacionalci in krščanski socialci so menda sklenili, da mora Seidler ostati, če tudi bi moral vsled tega iti parlament. — Nemška navtična šola v Trstu je dovoljena in se odprla že s prihodnjim šolskim letom. — V Budimpešti so se te dni mudili zastopniki hrvaške deželne vlade in saborske večine z banom na čelu, da povedo ogrski vladi svoje mnenje o rešitvi jugoslovanskega vprašanja. V enak namen je bil povabljen v Pešto tudi bosenski deželni načelnik. Hrvatski zastopniki so zastopali stališče, naj se vse jugoslovanske dežele združijo v eno državo, ki naj se priključi deželam ogrske krone. — Zunanji minister grof Burian je 8. t. m. sprejel delegata dr. Korošca; pogovor se je pletel tudi o jugoslovanskem vprašanju. — 10. t. m. se je grof Burian odpeljal v Berlin, kjer je ostal dva dni. Uradno poročilo pravi, da so se pogovarjali o vseh tekočih vprašanjih in se v vseh zelo približali končno veljavni rešitvi. — Klub deželnih poslancev S. L. S. se je konstituiral 12. t. m. Za načelnika je bil izvoljen Josip vitez Pogačnik. — Odbor Katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Korošcu je imel 10. t. m. v Celovcu sejo, v kateri je slovesno protestiral proti temu, da je znana deputacija cesarja napadno informirala o položaju in mišljenju koroških Slovencev. — Ljubljanski občinski svet je v svoji seji dne 11. t. m. izvolil knezoškofa dr. A. B. Jegliča povodom njegove škofvske dvajsetletnice za častnega meščana. Predlog je bil navdušeno sprejet, samo Nemec Pammer je ugovarjal. Tudi mnogo drugih občin je izvolilo knezoškofa za častnega občana. — Dr. Susteršič je poslal nemškimi listom, ki so pisali, da se misli trajno preseliti v Švico, popravek, da ostane na Kranjskem. — V Marmaros-Szigetu se je 8. t. m. začela glavna razprava proti 88 častnikom in 24 vojakom razpuščenega poljskega pomožnega zbora (legije), ker so skušali meseca februarja t. l. s celim zborom oditi v Ukrajino. — Na francoskem bojišču med Montdidierjem in Novonom so Nemci zopet močno napadli in prodrli več kilometrov daleč, tako da so bili Francozi prisiljeni tudi v sosednih odsekih umakniti svojo fronto. Nemci so ujeli doslej nad 75.000 sovražnikov in uplenili 1050 topov. — Na italijanski fronti poizvedovalni boji. Pri dalmatinskih otokih je italijanska torpedovka s torpedom zadela in potopila najnovejši avstrijski bojno ladjo »Szt. Istvan«, ki je obsegala 20.000 ton in imela na krovu 1000 mož po-

sadke. Več častnikov in 80 mož pogrešajo, ostale so rešili.

Notranje delo.

Časi, ki jih živimo, niso prijetni. Vojška, ta velika pokončevalka, gre dalje svojo pot, nam ruši domove, pustoši polja, jemlje naše najboljše ljudi. Najplemenitejši misleci človeštva dokazujejo, da je to, kar svet dela, pravi samomor, toda njih besede se izgubljajo v gromenju topov. Misel sprave in pravičnosti, odeta v najprepričevalnejšo besedo, oborožena z močjo evidentnosti, vsem trpečim iz srca vzeta, je kakor jecanje otroka v splošnem semanjem vrišči. Kdo jo sliši, kdo se meni zanjo? Čas drvi kakor vlak brez vlakovodje, noben svarilni signal ga ne more ustaviti, dokler ne pride na slepi tir in mu zadnja katastrofa ne ukaže: »Stoj!«

Naš narod je prebil doslej te čase junško. Kljub neizmernim žrtvam je sedaj, po hekatombah krvnih daritev, volja do življenja v njem močnejša, kot kdaj poprej. Prišlo so hude notranje preskušnje na deni. Vzeli so mu zborovalno svobodo, vzeli pravico, da bere pisano besedo, napovedali absolutizem in osebnega preganjanja. In vendar — s kakšnim veseljem optimizmom prenaša naše ljudstvo vse to! Ta mir in pogum more dati človeku le zavest, da trpi po nedolžnem in da je nad vsem višja pravica, različna od človeške. Medtem, ko je naš narod gmotno in fizično krvavel, se je moralno okrepil. Našel je samega sebe.

V splošnem polomu, ki smo ga doživeli, je to edina pozitivna točka. In na tem temelju moramo graditi dalje, naš narodni organizem se mora utrjevati in spopolnjevati, da bo kos nalogam prihodnosti. Kakor doslej, tako bomo tudi poslej navezani sami nase. Nihče nam ne bo ničesar podaril, ne kruha, ne politične svobode, oboje si bomo morali pridelti sami. Zato je notranje delo, trdna in solidna politična organizacija kategorični imperativ časa.

V najtemnejšo negotovost plovemo. Absolutizmu, ki nam preti, je kos edino močna, enotno organizirana stranka; dnevi nasilja uničijo vse, kar je slabotnega, kar je krepkega, se v njih utrdi in ustali. Bližnja prihodnost nas bo postavila pred ogromne gospodarske in politične naloge, ki jih bo mogoče rešiti le s smotrenim in nesebičnim delom vseh. Stranka, ki se ne bo znala teh nalog lotiti iniciativno in uspešno, je obsojena, da jo potisnejo v kot in pozabo.

Svetovni dogodki niso porušili le mnogo dela človeških rok, ampak so globoko razburkali tudi duše. Zastarela na-

čela padajo, vstajajo druga, nova. Vse je v kaotičnem stanju. Da ne zgubimo krmila v tej revoluciji duhov, je zopet treba zlasti notranjega dela, trdne organizacije enako mislečih, ki bodo znali o pravem času ločiti dobro od slabega, realnost od fantomov. In eno se bo po vojski najbolj pokazalo: boljših temeljev za splošno blaginjo ne bo mogoče dobiti, nego so katoliška, narodna in demokratična načela, katerim se je zahvaliti za vse ogromno delo, ki ga je S. L. S. opravila med našim ljudstvom. Te temelje bo treba poglobiti in utrditi — na njih bodo našli mnogi v hipu negotovosti in omahovanja svoje trdno stalo.

Naj se torej zasujejo svetovni dogodki tako ali drugače, eno je gotovo: Njih naval bomo zdržali, če se notranje konsolidiramo.

S. L. S. je razposlala zaupnikom strankin pravilnik in navodilo, kako naj osnujejo krajevne odbore. Vse nujno prosimo, da se krajevne organizacije čim prej lotijo. Ko bodo krajevni odbori osnovani, je treba začeti s političnim poukom v smislu naših načel. To je za ta hip najnujnejše delo.

Zahvala.

Ker sem bil v Sarajevu in jutri zopet odhajam na birmovanje, se ne morem zahvaliti vsem gospodim in društvom, ki so mi čestitali za god in za 20 letnico odkar sem postal ljubljanski škof. Prosim, da izvolijo vsi sprejeti to skupno zahvalo v »Slovenec«. Bog Vam povrne ljubezen in spomin na me! Ostanimo edini v prizadevanju za našo časno domovino, za njene naravne pravice, za njeno svobodo v lastni državi pod žezlom naše habsburške vladarske rodovine! Še bolj pa se prizadevajmo za našo večno domovino, da je ne izgubimo. Srčen pozdrav in pastirski blagoslov vsem!

† Anton Bonaventura, škof.

Načrti za rešitev jugoslovanskega vprašanja.

Dunajska revija »Der Friede« prinaša v članku pod naslovom »Trijalistična šala« sledeča razmišljanja o jugoslovanskem gibanju:

Hrvati so ilirski, t. j. jadranski Jugoslovani, dočim so Srbi kontinentalni Jugoslovani. Srbsko ozemlje je bilo z divjim albanskim ozemljem oddeljeno od morja in je moglo najti izhod samo na Egejsko morje, torej so ostali Srbi pod direktnim vplivom Bizanta. To je vidna razlika med

Srbi in Hrvati, kakor med atlantskim in rodod Portugalcev in španskega naroda, ki stanuje ob Sredozemskem morju. Toliko je gotovo: nacionalne ovire med Srbi in Hrvati so bile monarhiji ugodne. Na tem se ne spremeni prav nič, če je v zadnjem času delala Ogrska kakor tudi avstrijska vlada na to, da jih odstrani. Ogrska vlada s svojim dobro znanim postopanjem nasproti Hrvatim, a avstrijska pred vsem s svojim obnašanjem nasproti Slovincem. Slovenci so hrvaško pleme in so šele v devetnajstem stoletju prilično umetno odgojeni, da se smatrajo za poseben narod. Danes napoveduje dr. Seidler, da morajo biti Slovenci pri rešitvi jugoslovanskega vprašanja in vsak način razdruženi od Hrvatov. To pomeni, da bi nastala jugoslovanska država brez mnogo stotisočev katoliškega prebivalstva, ki prebiva na slovenskem ozemlju in pripada hrvaškemu plemenu. To bi na vsak način okrepilo srbske tendence. Misli se, da je rešitev jugoslovanskega vprašanja v zmislu velikohrvatske, v okviru monarhije popolnoma avtonomne in suverene države že zakasnega. Žalibog ni to popolnoma neresnično. Neskončne napake, ki so jih zakrile naše vlade pred vojno in tekom vojne na jugu monarhije, so gotovo veliko pripomogle k temu, da so Hrvati deloma opustili svoj avstrijski in velikosrbski ideal in se dali uplavit v srbsko-jugoslovanski misli. Ali dokler se zaupamo v to našo državo in hočemo v njej voditi našo politiko, tako dolgo ne smemo odnehati od tega, da zahtevamo rešitev jugoslovanskega problema v okviru te države.

V tem okviru so mogoči samo trije načini rešitve tega vprašanja:

1. Konservativna rešitev. To pomeni vse ostane pri starem, respektirajo se trikrat svete tradicije kronovin, toda v vsakem slučaju se zagotovi prebivalcem jugoslovanskega ozemlja neka vrsta kulture avtonomije (to se razume, da pri tem ne sme biti omejen niti nemški, niti mažarski vpliv); za rešitev upa, da bo vnaprej na jugu monarhije samo od sebe bolje.

2. Ali se poskusi z drugim načrtom, a hrvaško-trijalistično idejo, in se ustvari posebna država na jugu monarhije s po mogočnosti čim močnejšo hrvaško večino, ki se naslanja na tradicionalno čeprav že malo zrahljano vdanost Hrvatov nasproti državi in na njihovo antipatijo nasproti srbskemu plemenu.

3. Tretji način bi bil, da se reši to vprašanje v duhu trijalizma, a da se ne ustvari hrvaška, ampak jugoslovanska država. To je edinstvena jugoslovanska nacija, o kateri se sedaj v entitenskih državah toliko govori. Ta narodnost sicer v resnici še ne obstoji, ali se gotovo ustvar-

LISTEK.

Slovenska dramatična šola.

Snujeta se ljubljansko in tržaško slovensko gledališče, in s tem je postalo tudi vprašanje slovenske dramatične šole zopet aktualno.

Bati se je, da se tudi sedaj ne bo obravnavalo to vprašanje z ono resnostjo, ki bi bila potrebna, da pridemo res enkrat tudi do sadu, kajti do sedaj se je samo oralo, in še pri oranju sem bil čisto osamel. Do setve pa sploh prišel nisem, kajti ravno oni, kojih dolžnost bi bila, skrbeti za slovenski naraščaj, so mi potepali nivo, ko sem bil vrgel nanjo komaj prgišče semena.

Kako je bilo sploh mogoče, da je obstajalo slovensko gledališče toliko in toliko let, ne da bi se bilo v tem času mislilo na dramatično šolo, če že oni igralci, ki so vodili one večere, ob katerih se je shajala naša statisterija, da se nauči tistih par vslikov »na pamet« in da preizkusi tistih par korakov, ki jih je privoščil takozvani režiser, niso imela toliko prave ljubezni do svojega poklica, da so mirno gledali, kako čas mineva, ne da bi se tudi najmanj storilo za slovenski igralski naraščaj, če že njim ni hučnila sramu kri v lice, ko so

moral gledati, kako se slovenski mladi talenti omalovažujejo, in se med tem od drugod došli neslovenski igralci, ki mnogokrat niso bili več, ko boljši diletanti, na našem odru spopolnjujejo in zavzemajo tista mesta, ki gredo pravzaprav ali vsaj predvsem Slovincem, bi človek mislil, da so vsaj možje, ki so vodili slovensko gledališče premišljevali o svoji nalogi in morali priti neizogibno do zaključka, da je treba resno skrbeti za domač naraščaj. Manjkalo je vodstvu pač prave ljubezni do slovenskega gledališča in torej seveda tudi do slovenskih igralskih moči. Ali je res potrebno, da citirani oni izrek o »tujčevi peti«, ki nam je že tolikokrat zazvenel svarilno v ušesih, a žal največkrat brez uspeha?

Kažejo na Čehe, ko apelirajo na slovenski narod, da si zgradi svoje gledališče, in ravnaajo pri tem ravno nasprotno kakor Čehi, ki se oklepajo vsega, kar je njihovega, z ljubeznijo in navdušenjem in se ravno s tem krepijo. Ne posnemajmo samo njihove delavnosti, temveč prisvojimo si tudi principe, ki jih navdušujejo in jačijo v delu za prosveto, samo potem bomo prišli naprej, če ne, se bomo vrtili vedno le v krogu.

Sedaj pa k načrtu slovenske dramatične šole. Naša dramatična šola ne sme biti kopija kakšne drugodnje takšne šole, ker zavzema naše gledališče čisto poseb-

no stališče. Ljubljansko in tržaško gledališče sta bila do sedaj in bosta tudi še v bodoče edina slovenska kulturna zavoda te vrste in imata torej čisto drugo nalogo in torej tudi drug delokrog, kakor kakšno drugo provincijalno, recimo ljubljansko nemško gledališče. Slovensko gledališče mora biti temelj in njegovi igralci svečeniki, kajti oni ne sme biti samo zabavišče, temveč v prvi vrsti kulturni zavod, kjer se dvigajo predvsem naši dramatični zakladi iz humusa, v katerem so vzrastli, in to ne samo tako visoko, da jih obseva navadna dnevna luč, ne, zabliskati morajo v solncu, ki naj kaže očitno njih vrline in napake, da se bodo mogli naši pisatelji na teh predstavah učiti in spopolnjevati. In samo igralec, ki je res umetnik, je zmožen in vreden pomagati pri dviganju teh zakladov. Na tujih dramatičnih proizvodih pa, na njih vrlih, kakor tudi na njih napakah, bomo imeli merilo o relativni dobroti naše dramatične literature. Seveda bi se morali tudi ti tuji dramatični proizvodi utelesiti na odru po igralcih, ki so v resnici umetniki, če naj dosežejo ta namen. Nikakor pa ne mislim na repertoar, ki bi mogoče obsegal samo težke drame in tragedije. Ne, tudi komedija, veseloigra, burka, groteska in farsa zahtevajo igralcev-umetnikov, če naj pridejo na oder v res umetniški obliki.

Začetnikov torej naš oder ne more rabiti, če naj služi v istini onemu vzvišenemu namenu, in tudi absolut dramatične šole je še začetnik. Kam torej z onimi, ki bi absolvirali našo dramatično šolo? Uporabljati jih v manjših ulogah, kjer ne bi tolikanj »motili«? Ali kako se naj potem razvijajo? Igralec-začetnik mora igrati takoj uloge, naj večje, najtežje, najbolj problematične. Samo tako se bo mogel res razvijati v borbi svojega talenta z velikimi nalogami, ki jih ima obvladati. Treba je torej, da stopi po absolutiranju dramatične šole na oder takoj v glavnih ulogah, moral bi imeti torej prihko, biti angaževan na kakšno onih provincijalnih gledališč, ki so že sama po sebi takorekoč začetniška gledališča.

To bi bilo torej prvo: Slovenska dramatična šola se ne bo smela smatrati kot takšna, ki nam vzgaja igralce, kateri bi mogli takoj stopiti na naš oder.

A ne samo to, da je absolut dramatične šole še zmeraj le začetnik in bi torej na našem odru motil, res je tudi, da bi naša dramatična šola, in če bi bila še tako popolna, kar se tiče metode in učnih moči, ne mogla na noben način učence tako intenzivno uvesti v njih umetnost, kakor bi bilo to na vsak način potrebno. Zavedati se moramo, da zavzema igralska umetnost

ja. Ali se ravno mora velika večina jugoslovanskega plemena, ki živi že skozi stoletja v monarhiji, združiti v nasprotstvu z monarhijo? Mogoče bi bilo, ko bi se mi ne bili tako močno bali srbskega vpliva, ko bi mi tudi na to mislili, da je srbsko plemo tudi izven Hrvatske, na Ogrskem, ko bi se odrekli temu, da se igramo s starimi prepripi med Srbi in Hrvati, potem bi morebiti vzeli ententnim jadrom veter in ustvarili velik jugoslovanski narod, ki se boče ustvariti proti nam — za sebe.

Pa naj bi bila rešitev tega vprašanja hrvatska ali jugoslovanska, dokler se more zamisliti v mejah monarhije, more biti samo trialistična. —

Tako »Der Friede«. Članek ni povsem točen, kakor so naši čitatelji sami sprevideli, a glavna njegova misel — da je naše vprašanje nujno in da ne bo trpelo odloga — je prava. Ni resnično na primer, da smo Slovenci šele v 19. stoletju umetno vzgojeni. 19. stoletje je bilo čas prebuje za vse narodnosti. Leto 1848. pomeni še posebej v zgodovini vseh avstrijskih narodnosti važen zgodovinski mejnik. A Slovenci so ne skozi stoletja že prej razvijali kot samostojno jugoslovansko plemo — saj imamo od 16. stoletja dalje svoje lastno tiskano slovstvo. To je bilo dopisniku dunajskega lista očitno neznano. Hkrati pa ima dopisnik tudi prav. Po pravici imenuje Slovence »hrvatsko plemo«, kakor bi imenoval lahko Srbe »slovensko plemo«. Dejstvo je, da so se jugoslovanska plemena vsled neugodnega zgodovinskega razvoja medsebojno odtujila, a da kljub temu tvorijo še vedno eno in nedeljivo celoto. V jeziku, značaju in zemljepisni legi ni nikjer stalne meje med jugoslovanskimi plemeni. Sad novega časa bo, da bodo padle tudi — politične meje.

Gonja brez konca.

Praska »Union« priobčuje pod gornjim naslovom uvodnik, v katerem odgovarja na nemško divjanje proti Slovanom zaradi versailleških sklepov tako-le:

Nedeljsko poročilo kor. urada o sklepih ententnega vojnega sveta, tičočih se ustanovitve samostojnih držav Poljakov, Čehoslovakov in Jugoslovancov, je dalo tistim dunajskim listom, ki smatrajo za svoj življenjski poklic boj proti češkemu narodu in Jugoslovancem, novega gradiva. Ha zopet dvigajo proti tem narodom obtožbe zaradi veleizdaje. Vsi ti listi vedo sicer zelo dobro, kakor mi vsi, da vojni položaj entente ni tak, da bi dajal njihovim obljubam posebno vrednost. Vsak dan dvakrat pripovedujejo sami, da je ententa svojo vojno igro izgubila, da je napočila zanjo kritična ura, in neutrudno se naslanjajo nad njeno onemoglostjo. Preprosta logika bi torej zahtevala, da bi ti listi s tega vidika motrivali tudi diplomacijo entente, a motite se! Kakor hitro se besedniški entente na kak način simpatično izrazijo o nemških narodih v Avstriji, se mnenje teh listov takoj obrne in naenkrat se obnašajo tako, kakor bi ententa stala pred nami zmagovita in bi ji bilo treba le migniti s prstom, da bi se dvignila zedinjena Poljska in da bi dobili lastni državi tudi Čehi in Jugoslovani. Onemoglost entente in njen obupni položaj sta naenkrat pozabljeni, entento predstavljajo kakor vladarico sveta, ki more nove države strezati kar iz rokava, in nato pridejo vse znane brce proti slovanskim narodom Avstrije. »Versailleški možje — tako je pisal na primer eden teh listov — ne računajo samo z gotovimi razpoloženji, ampak so

očividno pridno študirali tudi nekatere nastope strank in upajo tem prej igrati vlogo apostolov odrešenja, ker se delo o političnih vprašanjih v Avstriji nikamor ne gane. In kako zelo stavijo vse nade na Avstrijo, kako zelo se trudijo, da bi od tu našli pot, da zmagajo Nemčijo, dokazuje ta koncentrični napad, ki postavlja poleg grožnje obenem tudi vabo, ki poleg vojne trombe igra tudi na piščal. Drugi listi trobijo v isti rog, obrekujejo narode, kolikor drže papirni predali, in zahvaljujejo ljubega Boga za priložnost, da se morejo zopet enkrat znesti nad »notranjim sovražnikom«.

Kaj za to, če se drugi dan vse »poročilo« označi kot napačno? Zastrupljene partske pšice so že spuščene in bodo na mestih, kamor so bile namenjene, že učinkovale. Saj smo tudi že stokrat slišali, da se je zahteva po samoodločbi postavila že v šestdesetih letih prejšnjega stoletja in ne izvira šele od entente, šele nedavno smo slišali iz ust poslanca Klofača, da se češki narod kakor vsak izobražen in dorastel narod zanaša na svojo lastno moč in niti zdaleč ne misli na to, da bi svojo usodo na kakšen način zvezal z vojnimi dogodki, vse to pa zastrupljalcev vodnjakov ne odvrne od tega, da svojih obtožb ne bi ponavljali.

V tem taboru tudi zelo natančno vedo, da dela ententa svoje velikopotezne načrte bodočnosti samo zato, da bi pogled lastnih narodov odvrnila od žalostne sedanjosti in bi težke udarce, ki jih zadevajo, lažje pozabili. Kljub temu pa napihujejo ta tolažila v »petarde, pred katerih pogubnimi vplivi se mora domovina zavarovati! Kdaj bodo v tem taboru spoznali, kako slabo služijo ugledu monarhije v tujini s takimi alarmantnimi vestmi in vohanjem za veleizdajo?

Pogled na Goriško.

Gorica, 7. junija 1918.

Začnimo enkrat s kapucinsko cerkvijo v Gorici. Kapucinska cerkev je nekaj, kar nas mora razveseliti. Vsa njena stavba je prelep odsvit človeške energije in zaupanja v Boga. Naj ne zabi nikdo, ki gre v Gorico, obiskati to cerkev! Ko so koncem oktobra lanskega leta Lahi zapustili Gorico, je bila na pol v ruševinah; streha predrta, oltarji omečasti in deloma razbiti; samostansko zidovje je bilo razsuto, odprto na vseh straneh vetrovom in dežju in vsem ljudem; vrt je pa bil po granatah razoran in razdejan. In sedaj? Cerkev stoji popravljena pred teboj. Le stekla so še manjkala po oknih, a bodo kmalu tudi ona na njih mestih. Celo zvon se nahaja v malih linah nad streho. V cerkvi je pač najlepše prirejen glavni oltar. Bilo je že v maju, ko sem zadnjikrat tamkaj bil; na oltarju se je nahajal krasen kip Matere Božje, med najlepšim cvetjem in zelenjem. Dan za dnevom se je ljudstvo zbiralo k šmarnicam, pri katerih so se pele lepe slovenske Marijine pesmi. Preč. g. p. Marko je del svojih nekdanjih učenk v zavodih »Šolskega Doma« v mestu zopet dobil ter jih zbral v pevski zbor, da vsodobno poveljuje s svojim petjem vse pobožnosti ki se vršijo v kapucinski cerkvi. V samostanu se nahajajo sedaj izmed patrov preč. gg. p. Linus Prah kot predstojnik ter p. Otokar Čejan in p. Marko Fišer; poleg njih še brat Saba. Ljudstvo, posebno slovensko okoličansko ljudstvo jim je za njih vneto nastopanje zelo hvaležno. Posebno ob nedeljah prihaja iz podrtih okolice kaj rado semkaj h kapucinom; tu dobiva oddih, tu

služi slovenske pridige in slovensko petje pri službi božji, tu se čuti v resnici doma. — Občudovati moraš tisto voljo, ki je znala tako kmalu vso podrtijo spremeniti ljudstvu v korist in tolažbo ter je vzbuditi k življenju in vstajenju. Daleč so še bili drugi proč od Gorice, a tista volja je že bivala v mestu, sprva zunaj samostanskih podrtin, ker ni bilo v njih prostora ne za celico ne za stanovanje, in pričela z vso ljubeznijo in požrtvovalnostjo skrbeti za prenovljenje. Kako se je vse tako lepo spreminjalo po sili tiste ljubezni, ki skrita v srcu pod tiho in skromno meniško kuto tako žarko polje za čast božjo in blagor naroda našega! Naj bi ji bili še nadalje najlepši uspehi odsojeni! —

Begunci se vračajo trumoma nazaj. Kar je krajev, ki se ne nahajajo v neposredni bližini nekdanje bojne črte, je povsod vse zopet oživilo. Polja so skoraj vsa obdelana, celo tista, ki so bila steptana ali ki so stale barake na njih. Drugače je s kraji v bojni črti in nje neposrednem območju. Ljudje so doma, a pomagati si ne morejo ne pri popraviljanju podrtih hiš ne pri obdelovanju zemlje. Manjka povsod in vedno potrebnega stavbenega materiala, manjka delavcev, manjka hrane. Bogatejši; tisti ki kaj več »reprezentirajo«; baroni in grofje; tujci dobijo, če kaj hočejo imeti, najprej in prvi in si pomagajo. Navaden človek pa je kakor kamen na cesti, za katerega se nihče ne zmeni ali le toliko, da ga pošiljajo iz kota v kot. In to je gorje, ki peče in mori. Sicer bi morda tudi ti dobili, če bi bilo veliko materiala in delavcev ter hrane! Tako pa prihajajo domačini-vojaki na partedenski dopust, da bi svojem hišo priredili ali popravili. Toda mine teden za tednom, brusijo pete po prašnih cestah in pod žgočim solncem, a ne morejo dočakati ni ene deske in ni ene ključavnice! Zakaj bi se ne moglo tako urediti, da bi taki vojaki, ki prihajajo na dopust ravno s tem namenom, da bi za svojece kako stanovanje priredili, povsod imeli prednost, da bi ravno oni takoj bili postreženi! Tako bi se ti vojaki vsaj z nekim zadoščenjem vračali v svojo mučno službo nazaj; tako bi njih družinam bilo pomagano; tako bi bilo tudi najbolje v interesu države, ker bi se mogle še druge begunske družine vrniti domov! —

Sicer pa je postalo v Gorici sami zelo živahno. Tudi tržno življenje je zelo živo. Sadije, sočivje in zelenjadi donašajo v mesto posebno iz Vipavske doline in Brd, pa tudi iz Furlanije. Čudno je, da je ob nekdanji frontni črti sadije popolnoma odpovedalo. Ljudstvo si razlaga to s tem, da so strupeni plini sadno drevje tako pokvarili, da ne rodi več. Cena živini je strahovita. Za kravo se plačuje 3600—4000 K! Toliko večja nesreča je za kmeta, če mu vol ali krava pogine, ker se pri delu na polju radi skritih še ne eksplozivnih izstrelkov neredkokrat zgodi. Ti izstrelki so še vedno velika muka za vse.

Štatistika je sploh veliko poglavje zase in spregovorim ob priliki več o njej.

Po tu razvitem načrtu bi si vzgojili v najmanj treh letih torej izvrsten domač ansambl, ki bi ga ne bilo treba mašiti vedno le s tistim odjioznm »naraščajem«, ki nikdar ne vzraste.

Torej: eno leto v domači, rečimo preizkuševalni hidramatični šoli, eno leto v velikomestni, eno leto angažmana v tujini in potem doma.

Seveda bi tudi sedaj teh domačih moči ne smeli nayežati trdno nase, temveč bi se jim morala dati po preteku gotove vrste let čisto prosta pot na druga jugoslovanska gledališča. Ni treba, da jih radi tega čisto izgubimo, kajti vsak se bo rad vrnil zopet domov, če mu bodo nudili doma seveda trdno eksistenco, in slovenskemu gledališču bo njihov začasni angažma na drugih gledališčih le v prid, ker bo s tem vsak igralec le pridobil na svojem razvitku. Mislim, da ni treba posebej povdarjati, da se igralec razvija in spopolnjuje vse svoje življenje, če mu je za dosego najvišjega cilja svoje umetnosti, in samo ta zasluži tudi ime igralca, če ne, je le čisto navaden komedijant.

Kakšen naj bo natančen ustroj slovenske dramatične šole, povem prihodnjič.

H koncu naj omenim samo še eno okolnost, ki bi bila našim obiskovalcem velikomestnih dramatičnih šol zelo

Nepopisno mučno je za vsakega, ki se morda poda na mesta nekdanjih hudih bojev, na Sv. Goro, Sv. Gabrijel, Sv. Marka itd. — Tu se belijo kosti naših in sovražnih vojakov. Njih meso in drugi mehki deli so že strohnili; iz še ostale obleke pa se pozna: ta je bil naš, oni je bil Italijan. Kost: lobanje, rebra, hrbtnica itd. pa so izpostavljene dežju in vetru in solncu in hudobnim rokam. Da, tudi takim! Prišel sem h grobovom, k malim pokopališčem, kjer so križi pričali, da je bilo tu pokopanih 10 do 20 vojakov. A grobovi so bili razgrebeni, zvečine na sredi, rebra razmetana, križi izravnani. Očitno se je poznalo, da je zločinska roka odpirala te grobove, da bi mogla morda dobiti kake vrednosti: uro, prstane, denar. In šla je naprej, profanirala grob za grobom, kosti pa izpostavila dežju in vetru in solncu. Ubogi vojaki, bodisi naši bodisi sovražni! To je torej vaša usoda, da niti po smrti vaše kosti nimajo mirnega počitka! — Ampak človek bi se raztogotil! Ali niso po celi državi priredili celo dneve za vojaške grobove? Ali niso pobirali po ulicah in hišah prispevkov v ta namen? Ali niso imeli celo velikih govorov, dolgih člankov v proslavo vojaških grobov? In tu nima vojna uprava, nima država niti par usmiljenih mož, par lopat, malega prostoračka, da bi se te uboge pobeljene kosti pobrale ter s primerno pijeteto pokopale na spodobnem primernem kraju? To so razmere, ki kričijo do neba! —

Hkoncu še eno v spodbudo. Ljudje se čudijo, da so bili Lahi tako pošteni! Knjižnice frančiškanov, salezijancev, kn. šk. ordin. arhiv itd. so vse prav lepo spravili v zaboje, zapisali na zaboje ime lastnika ter zaboje potem numerirali in odpeljali v Videm na varno. Prav tako so delali s pohištvom, ki so je reševali v Gorici in okolici. To se vidi iz inventarja, ki so ga našli dobili v Vidmu. Knjižnice in arhiv so prišli v veliko veselje lastnikov nazaj v Gorico; celo miloščina iz stolne cerkve se je našla popolnoma nedotaknjena! Da bi jih le hoteli vsi posnemati! —

Tržaško pismo.

Trst, 10. junija 1918.

Veliki plakati v laškem in hrvaškem jeziku so naznanjali, da se prične dne 8. junija v največjem tržaškem gledališču Politeama Rossetti gostovanje zagrebške opere. Z velikim zanimanjem smo pričakovali tržaški Jugoslovani iz raznih ozirrov to gostovanje. Da je izpadla že prva predstava »Traviata« v umetniškem oziru nad vse pričakovanje, je razvidno iz kritik v laških listih, ki pravijo, da je ta zares umetniška uprizoritev dvignila ljudsko dušo, toliko časa tlačeno in teptano. Veliko gledališče je bilo razprodano, občinstvo je bilo mešano, Slovani in Italijani. Govorilo se je sicer po mestu, da nameravajo Italijani demonstrirati, a do tega ni prišlo, in vršilo se je vse v največjem redu pod utisom umetniškega proizvodjanja. Kritika hvali zlasti Ado Sari, ki je pela svojo ulogo v italijanskem jeziku, I. Rijavca, Primožica, kapelnika Milana Sachsa in orkester. Med našim občinstvom vlada posebno veliko zanimanje za operi »Prodana nevesta« in »Zrinjski«. Izmed

v primeri z drugimi čisto posebno stališče, kar se tiče njene šole. Človek mora biti rojen za umetnika. Ta zahteva ima v igralški umetnosti še čisto svoj poseben pomen. Igralčev material je on sam. Tehnika vsake umetnosti je odvisna od njenega materiala, s katerim umetnik ustvarja, in tako je z igralcem rojena takorekoč tudi že njegova tehnika. Igralčeva tehnika ni nekaj, kar pride od zunaj, temveč je v svojem embrijonalnem štadiju rojena že z njim. Zato šola zanj tudi nima istega pomena, kakor na primer za upodablajočega umetnika. On ne gre v šolo, da spozna posebnosti materiala in se priuči tehniki, ne, igralec potrebuje za ono, kar čuti ali sluti kot pravo, le potrdila. In zato je za vzgojo igralskega talenta dramatična šola le čisto primerne pomena. Njegova glavna šola predno stopi na oder so gledališke predstave, ki jim prisostvuje. Različne gledališke predstave, in sicer različne ne le v komadih, temveč tudi v oseboju in režiji. Treba je povdarjati, da ne mislim, da bi se moral igralec ob predstavah, ki jih gleda »učiti«, kako naj igra to ali ono ulogo, ne, on mora tam samo dobiti potrdilo, da je to kar sluti on kot svojo umetnost, pravo, tam se mu naj tudi vzbudi čut za štíl, ubranost, za plastiko scenične gradnje — za režijo. In ravno s tem, da bo videl v istih ulogah različne igralce, se mu bo prepričanje še utrdilo, da se vsaka uloga igra in mora igrati na toliko nači-

nov, kolikor je njenih igralcev. Zavedel se bo, da je vsak igralec zase čisto posebna individualnost, in bo torej tudi on, če bo imel igrati kakšno ulogo, vedel in čutil, da ne sme stremiti za tem, da bi tega ali onega in če še tako slovitega igralca kopiral, temveč, da mora in more ustvarjati sam iz sebe.

Iz vsega tega, kar sem tu rekel, sledi torej sledeči načrt, po katerem se bi imela ustanoviti slovenska dramatična šola, naj si bo ona v Ljubljani ali v Trstu. Namen naše dramatične šole naj ne bo, vzgojiti igralce, ki bi naj stopili takoj na slovenski gledališki oder, temveč naj služi temu, da se spoznajo tekem šolskega leta talenti. Ti se naj pošljejo potem na stroške gledališča na kakšno velikomestno dramatično šolo, in se jim naj da po absolviranju te prosta pot na kakšen provincijalen oder, kjer bi se z igranjem prvih ulog imeli priliko izpopolniti in pridobiti potrebno sigurnost in rutino. In potem šele bi bili obve zani, priti za neko gotovo vrsto let domov. Oni obiskovalci slovenske dramatične šole pa, ki bi se ne izkazali zadoštnadarni, ali ki bi iz kakšnih drugih vzrokov se ne mogli posvetiti docela gledališču, ki tvorijo našo štatistiko, ki potrebuje tudi resne in temeljite šole, da bi ne delala na odru le napote in povzročala smešne nerodnosti, kakor je bilo dosedaj, temveč, da bi bila res

kos umetniške celote. Štatistika je sploh veliko poglavje zase in spregovorim ob priliki več o njej.

Po tu razvitem načrtu bi si vzgojili v najmanj treh letih torej izvrsten domač ansambl, ki bi ga ne bilo treba mašiti vedno le s tistim odjioznm »naraščajem«, ki nikdar ne vzraste.

Torej: eno leto v domači, rečimo preizkuševalni hidramatični šoli, eno leto v velikomestni, eno leto angažmana v tujini in potem doma.

Seveda bi tudi sedaj teh domačih moči ne smeli nayežati trdno nase, temveč bi se jim morala dati po preteku gotove vrste let čisto prosta pot na druga jugoslovanska gledališča. Ni treba, da jih radi tega čisto izgubimo, kajti vsak se bo rad vrnil zopet domov, če mu bodo nudili doma seveda trdno eksistenco, in slovenskemu gledališču bo njihov začasni angažma na drugih gledališčih le v prid, ker bo s tem vsak igralec le pridobil na svojem razvitku. Mislim, da ni treba posebej povdarjati, da se igralec razvija in spopolnjuje vse svoje življenje, če mu je za dosego najvišjega cilja svoje umetnosti, in samo ta zasluži tudi ime igralca, če ne, je le čisto navaden komedijant.

Kakšen naj bo natančen ustroj slovenske dramatične šole, povem prihodnjič.

H koncu naj omenim samo še eno okolnost, ki bi bila našim obiskovalcem velikomestnih dramatičnih šol zelo

v prid in za njihov razvitek naravnost velikega pomena. Kakšne vrednosti bi bil obisk različnih gledaliških predstav zanje, sem že omenil. Da ima igralec v velikem mestu, kjer so mu na razpolago predavanja na univerzi in drugod in so mu odprte velike knjižnice, mnogo prilike spopolniti svojo naobrazbo in da je čim višja naobrazba zanj na vsak način potrebna, je samoobsebi umevno. Ali opozoril bi tu prav posebno še na vzgojo estetičnega čuta njegovega. V tem pogledu bi bil namreč obisk umetniških razstav za bodočega igralca naravnost velikega pomena. Promatranje slik in skulptur spopolnjuje v igralcu, ki je v bistvu itak zmeraj tudi kos upodablajočega umetnika, kakor tudi poeta, estetični čut za linijo, za harmonijo barv, za plastično gradnjo. Zdi se mogoče na prvi pogled, da vse to nima nič skupnega z njegovo umetnostjo. Ali ni tako. Naj opozorim tu samo na to, kakšne važnosti je obisk umetniških razstav že samo za budenje režijskih zmožnosti. V tem pogledu je priporočljiv poseben obisk razstav velikih historičnih slik, ki predstavljajo navadno kakšno veledramatično zgodovinsko epizodo. Oni trenotek, ki ga je slikar zgrabil in ovekovečil, je le kratek hip daljšega dejanja, in ta hip je torej kakor rezalo ostrameja med onim, kar se je dogajalo ravno kar, in med onim, kar se ima zgoditi. Igralec bo gledal takšno sliko nehoti vedno

tržaških laških časopisov se je ob gostovanju zagreške opere obregnila le »Eco«. Pravi, da je komično peti v Trstu Verdi-jeve opere v slovanskem jeziku in da je to profanacija. Ne vemo, če je ta opazka bolj neumna ali zlobna; kaže onemogo-jezo, ker so »Ecovci« dobro vedeli, da bo- do prireditve zagrebske opere tako umet- niško dovršene, da bodo postavile v temo vse njih laške »dramatične« družbe, ki se zdaj producirajo po tržaških odrih. Slo- venska javnost mora namreč zvedeti, da se je pred italijansko vojsko na tržaških odrih večkrat videlo res pravo umetnost, ker so umetniki prihajali iz Italije, od ti- stega časa sem pa so se spremenila laška gledališča v kinematografe in varietéje in njih največje gledališče Verdijsko počiva, le tu pa tam gostuje v njem kaka — nem- ška družba, kar pa ne razburja rahločut- nih živcev naših Italijanov. Znaniti je pa »Eco« pri teh napadih vodil namen, od- vračati Italijane od poseta hrvaških oper, boje se, da bi nas le ti, videč kako visoko stoji naša umetnost, nas začeli bolj spo- štovati in nas ne bi imeli več za »ščave«. Gotovi ljudje imajo res trdo kožo; niti štiriletna vojska jih ni nič izučila. — To gostovanje zagrebske opere pa ima za nas še višji pomen. Kdo bi si bil mislil pred štirimi leti, da bo slavila jugoslovanska umetnost v tako kratkem času v največ- jem tržaškem gledališču, kjer so se vršile nekdanje največje italijanske narodne ma- nifestacije, kjer so se delali naklepi za našo narodno smrt, svoje zmagoslavje! Fronta je prebita!

Slovensko dramatično društvo je za- ključilo svojo sezono. Bila je sicer kratka, a zelo važna, ker je dala povod in podlago za nadaljni razvoj slovenske drame v Trstu. Po tri in polletnem molku so se pre- teklo pomlad zopet odprla vrata gledali- ške dvorane v »Narodnem Domu«. Kako se je ljudstvu zahotelo po slovenskih pred- stavah, se je videlo iz tega, da je bilo gle- dališče skoraj zmirom razprodano. To za- nimanje ljudstva za gledališče je pa dalo odboru dramatičnega društva povod, da se je začel resno baviti z mislijo, kako za- gotoviti s prihodnjo jesenjo redno delova- nje gledališča in je šel takoj na delo. Od- borniška mesta, ki so bila vsled smrti ali odhoda k vojakom izpraznjena, so se do- polnila z novimi močmi, ki imajo veselje za delo v korist slov. dramatik. Sedaj se odbor bavi z vprašanjem angažiranja igral- cev po poklicu, in se sestavlja repertoar. Ker pa je za obstoj stalnega gledališča po- trebno mnogo denarja, preračunjeni do- hodki pa ne bodo zadostovali za poplača- nje vseh stroškov, se bo odbor obrnil do slovenskih tržaških rodoljubov in denar- nih zavodov s prošnjo, da se zbere vsoto, potrebna za pokritje deficita. Od teh je sedaj odvisno, če dobimo prihodnjo jesen stalno slovensko gledališče. Kolikor pa mi poznamo poštrevnost tržaških Slo- vencev, ne dvomimo, da se bodo odzvali prošnji in vabilu dramatičnega društva.

Vojna poročila.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 14. junija. Uradno se poroča: Na italijanski gorski fronti zmerni ar- tiljerijski boji.

Ob spodnji Piavi sta se ponesrečila dva sovražna pozvedovalna poskusa.

s svojega poklicnega stališča, s svojo igralsko nrajvo, ki ga sili k temu, da do- živi z ono maso tam gori vse dejanje, ono preje in ono pozneje, in tako spremlja njegovo oko in doživlja njegovo mišičevje neproduktivno in vendar zopet samo iz sebe vse ono dejanje, iz katerega je slikar iztrgal le moment, da celo besede sliši, ki so se izpregovorile, govori jih sam, neza- vedno, mišičevje v goltancu mu v istini igra, izgovarjajoč nemo one besede, ki spremljajo dejanje, on uživa ono ritmiko posamnih gibajočih se postav in cele ma- se, in vsa ona simfonija barv obličij, kostu- mov, pohištva, preprog, skratka: vsa nje- gova igralska nrajv — igra in uživa, in spo- znava v uživanju nove barvne in plastične harmonije, nove črtne in ritmične lepote in se bogati z njimi. In to bogastvo napol- njuje zakladnico njegovega talenta — igralskega in režiserskega.

Pred tedni, ko sem v pogovoru z Oton Župančičem razvijal svoje misli o slovenski dramatični šoli, je izpregovoril on besedo, ki jo moram ob tej priliki po- noviti. Opozoril je na to, da bi bilo treba misliti sedaj predvsem na ustanovitev — jugoslovanske dramatične šole. Kakšnega velikega pomena bi bila ta za vso jugoslovansko dramatično umet- nost, pač ni treba posebej povdarjati. O važnosti takšne jugoslovanske dramatične šole za vse jugoslovansko igrilstvo, za vezi, ki bi jih spletala okoli posamnih na- ših gledališčnih torišč, bo treba tudi še iz- pregovoriti.

Naj se oprimejo vsi oni, ki so poklica- ni uresničiti to idejo, te misli z vnmemo in ljubeznijo. Z nado na jugoslovansko dra- matično šolo zaključim pač najlepše ta članek.

Milan Skrbinšek.

V Albaniji smo po 12 urnem boju od- bili napad Francozov; boja so se udeležile tudi bolgarske čete.

Pri obrambi zračnega napada na Ko- tor so naša mornariška letala sestrelila enega angleškega letalca.

Načelnik generalnega štaba.

Italijansko poročilo.

Rim, 13. junija. Uradno: Bil se je to- povski boj z odmor, ki je bil živahnejši pri Tonale, v odseku Posina-Astico in med Brento in Piavo. Slabo vreme je omejevalo poizvedovanje in letanje.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 14. junija. Veliki glavni stan: Bojna skupina kraljeviča Ru- perta.

Jugozahodno od Yperna so Francozi ljuto napadali naše črte med Voormezele in Vierstraete. Bili so krvavo odbiti. Pri tem smo ujeli več častnikov in nad 150 mož. Uspešni poizvedovalni boji ob Kem- melu.

Na ostali fronti so boji le od časa do časa oživeli.

Bojna skupina nemškega ce- sarjeviča.

Na bojišču jugozahodno od Noyona je okrepljeno artiljerijsko delovanje tra- jalo dalje. Pri Courcellesu in Moryju ka- kor tudi ob potoku Matz tik zahodno od Oise je sovražnik ponovil svoje brezuspe- šne napade. S težkimi zgubami smo ga vrgli nazaj.

Na obeh straneh ceste Soissons-Vil- lers Cotterets smo vdrl v gozd Villers- Cotterets.

Armada generalnega polkovnika pl. Boehna je od 27. maja zaplenila nad 850 topov. S tem se je število od bojne skupi- ne nemškega cesarjeviča od 27. maja za- plenjenih topov zvišalo na 1050.

Včeraj smo zbili 28 sovražnih letal. Stotnik Berthold je priporil svojo 34., po- ročnik Udet svojo 29., nadporočnik Loer- zer svojo 25. zračno zmagao. V mesecu maju so sovražne zračne boje sile na nemških frontah zgubile 23 pritrjenih ba- lonov in 413 letal, od teh jih je 223 padlo za našimi črtami, ostala onstran sovražnih postojank. Mi smo zgubili v boju 180 le- tal in 28 pritrjenih balonov.

Prvi generalni kvartirni mojster pl. Lu- dendorff.

Podmorska vojska.

Berlin, 14. junija. (Uradno.) Naši pod- morski čolni so zopet potopili 20.000 ton. — Načelnik adm. štaba.

Repington o vojski l. 1918.

Rotterdam, 13. junija (K. u.) »Nieuwe Rotterdamsche Courant« poroča iz Lon- dona: Polkovnik Repington je pisal, da te- melji vojska zaveznikov l. 1918 na načelu, da se morajo držati, dokler ne pridejo močne ameriške in angleške rezerve na bojišče, ki bodo zaveznikom zopet omogo- čile iniciativo, katero so izgubili.

Potopljen.

London, 14. junija. Oborožen britan- ski pomožni parnik vojne mornarice je bil 5. junija torpediran in potopljen; pogre- šajo 7 mož.

Asquithov govor.

London, 14. junija. Asquith je imel danes v Londonu govor, v katerem je re- kel: Od zadnjega tedna meseca marca so trdovratno branile združene čete vsako miljo tal proti številno premočnemu, pro- dirajočemu sovražniku in v večina slučajih v zelo neugodnih razmerah. Francozi ter Američani in Britanci so pokazali istota- ko neumorno trdovratnost in istotako lo- jalno na pomoč vedno pripravljeno tova- rištvo. Asquith je omenil, da je bil položaj začetkom vojske slični in da se je takrat zdelo, da grozi najbolj strašna nevarnost, ki pa je bila odstranjena potom ženjalne in drzne brambe. Asquith je nadaljeval: Nemci niso le v govorih in svojih listih, ampak tudi potom lekcij, ki so jih dali Ru-

Zimski viharji so se umaknili!

V zapuščenih streliških tarkih in na boj- nih poljanah vzhoda kličejo travo, cve- tlice in bogato snopje.

Pot do velike
žetve končne zmage in
splošnega miru

kaže

8. vojno posojilo.

muniji in Ukrajini, vedno bolj in bolj do- kazovali, da bi bila njihova zmagata smrtna obsodba za demokratske ideale. Britan- ska država je postavila na noge armade 7 milijonov mož. Sledeči teden bo parlament dovolil kredite v višini 7 milijard funtov. Mi moramo dejanske cilje, katerim so uklonili prostovoljno pomožno sredstva države, imeti vedno pred očmi v trdnem prepričanju, da jih bomo tudi dosegli.

Papež obrekovalcem.

Lugano, 13. junija. (Kor. ur.) Papež je odgovoril na adresno lombardskih škofov z dolгим pismom, v katerem izjavlja, da ga ne žaloste le strašne grozote vojske, ki ji ni enake v svetovni povestnici in ki ne grozi le, da strmoglavi Evropo v propad, marveč tudi zavratna in rafinirana kam- pagna obrekovalstva in sovraštva, katero vodijo proti njegovi osebi in proti njego- vemu delu. Sv. oče pristavlja, da je pre- cej po izbruhu vojske, o kateri je želel, naj bi se jo bili v blagobit celega človeštva izognili, storil vse, kar je mogel, da olaj- šuje njene bolesterne posledice. Večkrat, posebno v svojem konsistorialnem nagovo- ru začetkom leta 1915, in še jasneje v svojem nagovoru 4. decembra 1916 je po- grajal, kar zopet ponavlja, vse kršitve pra- vice, naj so se že zgodile kjerkoli. Papež se je trudil, da s svojim opominom, z jav- nimi molitvami, z deli pokore in »pred- logi glede na sklep pravičnega in trajne- ga miru pospeši konec silnega prelivanja krvi. Kljub temu so razširjali javno in taj- no povsod nesmiselno in zlagano obreko- vanje. Na deželi, v vaseh, kjer je žalost posebno globoka, in je umestna posebna pozornost in sočutje, se je trdilo, da je ho- tel papež vojsko. V mestih so pa ravno narobe trdili, da hoče papež krivični mir, mir v korist gotove skupine vojskovočih. Papeževe besede so potvarjali, sumničli so njegove misli in njegove namene. Z obrekovalcem so tolmačili celo njegov molk, kadar se je zgodil ta ali oni zločin, kakor če bi bilo lahko ali sploh mogoče v taki negotovosti o državnih stvareh v sre- di tako velikega viharstva strasti izreči posamezne obsodbe posameznega dejstva. Z obsodbo, ki jo je izrekel sv. oče teme- ljem splošnega načela, katero je obsegalo vse čine krivde, je te čine že v gotovo pravični obsodbi pograjal. — Papež se je pečal koncem koncev v svojem pismu s sovražstva polnim bojem, katerega vodijo v Italiji proti gotovo zelo zaslužnim duhov- nikom in proti odličnim škofom ter pripo- minja, da ga to ne presenčuje in mu ne jemlje srčnosti. Nasprotno ga prešinja še globlje dolžnost, da brani svetost cerkve in čuva njeno čast. Sv. oče zato protestira proti obrekovalcem in jo ne naznanja le vesti vseh katoličanov, marveč tudi vsem poštenim ljudem celega sveta.

Politične novice.

+ Shod na Grosupljem se vrši jutri, v nedeljo, dne 16. t. m. ob 3. uri popoldne. Na shodu govorita poslanca Jože Go- stinčar in dr. Ravnihar. Shod je namenjen predvsem agitaciji za 8. vojno posojilo.

+ Iz S. L. S. Pravilnik S. L. S. in navodilo, kako naj se snujejo krajevni od- bori, je tajništvo stranke razposlalo doslej na približno 1300 zaupnikov. Ker je mo- goče, da je tajništvo pri tem koga prezrlo ali da kdo pošiljatve vsled nerednih pošt- nih razmer ni prejel, naj bi dotični z do- pisnicno blagovolil reklamirati poslovnik pri tajništvu S. L. S.

+ Darujte za sklad S. L. S. V centrali stranke naraščajo upravni stroški. Prire- jajte zbirke za sklad S. L. S. in pošiljajte prispevke na naslov: »Sklad S. L. S. v Ljubljani.«

+ Koroško. Za deklaracijo. Možeje in mladeniči, žene in dekleta iz občine Med- borovnice z navdušenjem pozdravljajo de- klaracijo Jugoslovanskega kluba (178 pod- sov). — Slovenci in Slovenke iz Libuče se navdušeno pridružujejo deklaraciji Jugo- slovanskega kluba z dne 30. maja 1917. l. (še 95 naknadnih podpisov). — Iz Doba naknadno doposlanih 8 podpisov; razme- roma zelo lepo število podpisov je došlo iz Radiš in Tinj, iz župnije Zilska Bistrica 152 podpisov, iz Gorij ob Zili 73 podpisov. — V župniji Štebenj pri Bekšanju je po- pisalo 356 žen in deklet.

+ Koroški dimnikarji proti Jugosla- vijci. »Mir« poroča: Tudi nemški dimnikarji so 26. majnika v dvorani trgovske in obrt- ne zbornice v Celovcu protestirali proti Jugoslaviji. Prepričani smo, da bi v Jugo- slaviji ravnotako radi pometali naše dim- niki, kakor sedaj.

+ Izjava. Spodaj podpisana župana iz Višnjegore in Luč pri Višnji gori, ki sta zvedela šele sedaj, da se nahajata njuni imeni pod znano izjavo v Ljubljani z dne 8. aprila 1918, izjavljata, da sta prišla nju- na podpisa brez njune vednosti in proti njuni volji v tisto izjavo. Nasprotno slove- sno povdarjata, da stojita slejkoprej tam, kjer se nahaja največji dobrotnik sloven- skega naroda. orevzvišeni knezoškof ljub-

ljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič, ter da sta bila, da sta in da hočeta vedno ostati zvesta pristaja Slovanske Ljudske Stranke. — Luče, dne 13. junija 1918. — Matija Brlan, župan iz Luč. — Janko Zu- pančič, župan iz Višnje gore.

+ Ravno nasprotno. Nemško glasilo dr. Šusteršiča in njegove frakcije, ki je o njem najboljše informirano, prinaša dopis iz Ljubljane, kjer povdarja, da se dr. Šu- steršič ne misli umakniti iz političnega življenja, ampak ravno nasprotno. Šuster- šičev članek v »Resnici« je vroč poziv na prijatelje, naj vztrajajo in nekaka tolažba za trnjevo pot, po kateri hodijo. Te tolažbe so bili gotovo zelo potrebni.

+ Čedna družba. Doslej je samo »Reichspost« branila dr. Šusteršiče- vo politiko. A prišlo je, kar je moralo pri- ti — sorodni duhovi so se znašli skupaj. Za »Reichspost« je prišel divji »All- deutsches Tagblatt«, da brani dr. Šusteršiča proti »rimskemu škofu« dr. Je- gliču. Potem so se zavezniki jeli množiti. Celovške »Freie Stimmen«, ki besno napadajo vse, kar je katoliškega in slo- venskega, z veseljem in naslado ponatis- kujejo na dveh mestih »Resnico«, ki jo imenujejo »organ kranjskega deželne- ga glavarja«. A zgodilo se je še več — tudi »Štajerc« ni več mogel tajiti duševnih zvez, ki ga priklepajo na »Resnico«. Po- natiskuje jo in pristavlja: »Kar smo že dol- go pribili in vedno naglašamo, to piše se- danj tuji »Resnica«, slovensko-narodni list, ki izhaja v Ljubljani.« Ta nova zveza Re- sničarjev, Vsenemcev in štajerskih narod- nih propalic je sicer naravna in razumlji- va, da bi je ne omenili. Tudi slepcem bi se morale sedaj oči odpreti.

+ Priganjači dr. Šuste. Poročajo nam z dežele, da nekateri komisionarji za nakupovanje živine izrabljajo svoja urad- na pota v agitacijske namene, da razšir- jajo »Resnico« in njenega duha med našim ljudstvom. Pri izplačevanju denarja za ži- vino pobirajo obenem naročnino za dr. Šusteršičev list. Kako tuja je sedanja po- litika dr. Šusteršiča našemu narodu, do- kazuje ravno dejstvo, da kljub takemu agi- tacijskemu aparatu nima ne uspeha, ne upanja na uspeh.

+ Ministrski svet se je vršil 14. t. m. zvečer pod predsedstvom dr. pl. Seidlerja. Trajal je od 5. do pol 9. ure zvečer. Na- daljevali so posvetovanja prejšnjega dne.

+ Ukrajinci in parlament. V včeraj- nji plenarni seji ukrajinskega parlament- nega zastopstva je bila soglasno sprejeta resolucija, v kateri se z ozirom na najno- vejše poljske sklepe kot predpogoja za po- zitivno sodelovanje Ukrajincev v poslan- ski zbornici zahteva zagotovilo merodaj- nih faktorjev, da se bo brest-litovska mi- rovna pogodba brez izjeme izvedla in da se bo spolnila zahteva ukrajinskega naro- da v Avstriji po ustanovitvi posebne ukra- jinske kronovine. Če bi se spolnili pred- pogoji, ki so jih stavili Poljaki, bi morala ukrajinsko parlamentarno zastopstvo na to odgovoriti z najstrožjo opozicijo.

+ Sklepi »Zveze nemških nacionalnih strank«. Na zborovanju Zveze nemško- nacionalnih strank dne 14. t. m. na Du- naju so po večurni razpravi sprejeli reso- lucijo, ki v prvi vrsti zahteva, naj se zdru- žijo vse moči za doseg zmagovitega mi- ru. Potem pravi resolucija: V zvezi z za- vezniškimi vlastmi je po krasnih uspehih nemških armad na Francoskem odločilna zmagala in skorajšen mir zagotovljen, ki je vreden ogromnih žrtv. Dalje zahtevajo, naj se neupogljivo, energično pobijajo vsi poizkusi, da bi se notranji državni ustroj ratrgal in zagotavljajo vladi polno za- upanje avstrijskih Nemcev, ako bo na to- zadevni, zadnji čas izbrani poti resno in krepko korakala dalje. Resolucija obžaluje najnovejši preobrat na poljski strani, ki spričo nagomiljenja tačas neizpolnjenih za- htev proti preprečiti, da bi parlament do- volil državi do dokončanje vojne neobho- dno potrebna sredstva. Nemci so hoteli parlament in ga hočejo še danes. Ako pa v ravnanju strank, najmanj pa v ravnanju poljskega zastopstva ne nastopi nemudo- ma popolna in nedvomna izprememba, se bo to, kar država potrebuje, zagotovilo tudi brez parlamenta. S to visoko pravi- co in s podporo nemško-avstrijskega na- roda bo država vzdržala, dokler poteki zunanji dogodki ne bo oprostili poti za sporazumljenje s slovanskimi narodi. Dr- žava potrebuje reda, tudi v narodno me- šanih ozemljih Avstrije na severu in jugu. Za obe narodni plemeni na Češkem bo odrešitev, če se z močno odločnostjo na- pravi red, ki omogoči skupno delo za ve- tlike skupne kulturne in gospodarske na- loge. Tako se bo dalo na jugu ustvariti urejeno stanje, ako se državi nevarnemu početju jugoslovanskih politikov z odloč- nostjo preide v okom. Ako bi se morala po krivdi nekaterih strank prekiniti de- lavnost državnega zbora, naj vlada in pa Nemci dotični čas porabijo, da ne store le tega, kar zahteva sila trenutka, marveč pripravijo tudi politiko bližnjega časa, ki naj združi vsa plemena te države za sku- pno delo in skupne uspehe. — Nato so soglasno sprejeli resolucijo gospodarskega značaja.

+ **Hrvatski ban in poslanci hrvatsko-arbske koalicije**, ki so se posvetovali z ministrskim predsednikom Wekerlejem, so se vrnili iz Budimpešte v Zagreb. V Budimpešti sta ostala le poslanca dr. Popović in dr. Paleček. Prihodnji teden se posvetovanja nadaljujejo in bodo hrvatski odposlanci zopet odpotovali v Budimpešto.

+ **Poljski politiki v Budimpešti**. Minoli tork so se mudili v Budimpešti knez Andrej Lubomirski, bivši galiski minister vitez pl. Jendrzewicz in državni poslanec Leopold pl. Jaworski. Posvetovali so se z vodilnimi madjarskimi politiki in tudi z dr. Wekerlejem o poljskem vprašanju. Kakor poročajo, so dobili Poljaki vtis, da bodo Madjari opravičene poljske težnje vneto podpirali.

+ **Molitve za Poljsko**. »Glos Narodu« poroča: Nevtralni časopisi prinašajo vest, da so Poljaki opravljali v vseh poljskih cerkvah v Ameriki ob majniških šmarnicah posebne molitve v namen Poljske. Med pobožnostjo so nabirali prispevke za lajšanje bede poljskega naroda.

+ **Poljski ljudovci proti okrožjem na Češkem**. Poljsko časopisje poroča, da je klub državnih poslancev poljske ljudske stranke sklenil oster protest proti delitvi v okrožja na Češkem. Ta delitev je protustavna in spada edino pod kompetenco državnega zbora.

+ **Opravičba posl. Mastalke**. Posl. Mastalka je priobčil v »Pravo Lidu« pismo, v katerem pojasnjuje, da se zadnje seje kontrolne komisije zato ni udeležil, ker ni pravočasno prejel vabila. Tiste dni se je mudil v Pragi in na Dunaju, vabilo je bilo pa poslano v Sobotko. O seji je zvedel šele pozneje iz časopisja. — Povod za to opravičilo je dalo razburjenje čeških krogov, ko so zvedeli, da je slovenski delegat dr. Jankovič v komisiji za državne dolgove glasoval z opozicijo, medtem ko Čeh Mastalka ni bil navzoč.

+ **Proces v Marmaros-Szigetu**. Za legijskim vojnim kuratom Panasom je bil 13. t. m. zaslišan legijski major Ostoja Włodzimierz Zagorski, ki je izjavil, da je imel pred očmi vedno le vojaško načelo in je skušal v podrejenem mu vojaštvu zavreči vsako politiziranje. Po mirovnem sklepu z Ukrajino je bil njegov nazor, da se morajo Poljaki boriti na čelu c. in kr. čet, omajani.

+ **Persekucija slovaških rodoljubov**. V začetku meseca maja je zaplenila mažarska vlada vso letošnjo zbirko za bodočo slovaško gimnazijo na Brezovi v znesku 16.400 K. A to ji še ni bilo dovolj. Istočasno je začela policija preganjati in zasledovati nabiratelja, in sicer evang. župnika Lichnerja in A. Venetianerja, češ, da sta začela nabirati denar brez policijskega dovoljenja. Lichner je bil obsojen na 200 K globe ali 10 dni zapor; Venetianer pa, ki je na nabiralni poli napravil rubrike, na 20 K globe ali na enodnevni zapor. Razlogi policijske razsodbe se ne omejujejo na obliko zbirke, ki jo je sploh odobrila višja cerkvena oblast; kakor glavni vzrok se navaja sumnja, da bi se zbirka »v rokah politično nezanesljivega cerkvenega predstojnika lahko razlagala v slovaško narodnostne in protidržavne namene.« Mažarski vladni organ samo »meni«, pa je vzrok tu, da zapleni 16.400 K za kulturne namene nabrajanega denarja. — Razsodba mažarske vlade v Mijavi je dokumentarnega pomena. Saj se je celo Wekerle predznil trditi, da vživajo nemadžarski narodi toliko svobodo kakor noben drugoroden narod v drugih državah; temveč tudi drugi mažarski državniki ne nehajo s svojimi starimi frazami, da v okviru ogrske države tudi Slovaki lahko delujejo v interesu svoje domače kulture, samo da »preko mej ne gledajo«. Brezovani seveda niso gledali čez mejo; njih namen ni bila ravno češko-slovaška, ampak slovaška gimnazija. Tu ni šlo za obisk češke šole, niti za kakšno propagando v tej smeri. Oni so delali za zgradbo srednje šole na domačih tleh, za legalno učilnico, ali da drugače govorimo: za ogrsko domovinsko šolo. Ravno v današnji dobi so vladni agentje svetovali Slovkom, naj se odpovedo Čehom via facti in delajo za svojo prosveto. Zdaj je vnovič dokumentarno dognano in dokazano, kar drugi Slovaki že zdavnaj vedo, da imajo Mažari za vsako slovaško kulturno delo zgolj globo in zapor. Slovaki imajo na dlani nov dokaz, da je njih edina rešitev v narodni epoti z vrliimi brati Čehi.

+ **Budimpeštanski »Slovensky Tyždenník«**, o katerem smo že poročali, je plačal potrebno kavcijo in sme torej spet pisati o političnih in narodnih vprašanjih slovaškega naroda. Tako je prišel nazaj na pot, na kateri je vneto in verno deloval za češko-slovaško enoto. Takoj v prvi številki povdarja potrebo ustanovitve slovaški Narodni svet. Po njegovem nazoru naj bi se obe sedanji stranki — slovaška narodna in slovaška socialistična stranka — spojili v skupni glavni odbor. Ti dve stranki se lahko sporazumeta o taktični zvezi za povsem gotove skupne načrte.

+ **Nemški državni zbor** je 14. t. m. v drugem branju dovolil vojni proračun.

+ **O novi zvezi z Nemčijo piše »Venkov«**: Danes obstaja med obema državama

faktično alianca proti vsem sovražnikom, torej je ni treba sedaj še posebej sklepati. Potemtakem naj bi se sklenila za bodočnost. Z vseh strani pa slišimo, da je končni cilj te vojne, da se ustanovi svetovna zveza vseh narodov. Ali pa naj ne bi pogodba o taki svetovni zvezi nadomestila vseh političnih in vojaških pogodb, zvez in dogovorov? Zato ne umemo, čemu naj bi se sedaj sklepala taka pogodba. Z ozirom na razmere po vojni se tudi ne moremo ubraniti bojazni, da bo imela nova pogodba za posledico podaljšanje sedanjega stanja, ki deli celi svet v dva sovražna tabora.

+ **Proti boljševikom v Sibiriji**. Reuter, 14. junija, Daily Mail poroča iz Tientsina 8. t. m., da koraka admiral Kolčak iz Harbina na oddelek Kitajcev in kozakov proti kitajski meji v amurskem ozemlju. Zadržati hoče prodiranje boljševikov.

+ **Zadnji transport rumunskih vojnih ujetnikov iz Bolgarije** je te dni dospel v Bukarešt.

+ **Burianov berlinski posvet**. Berlinski dopisnik »N. Fr. Presse« poroča, da so razgovori z Burianom tudi v Berlinu najboljše učinkovali in pospešili rešitev vprašani, dasi niso dosegli končne rešitve. Govorili so odkritosrčno. Grof Burian je obširno razložil, zakaj vstraja na zahtevi, da se reši vprašanje Poljske v avstrijskem smislu, zastopniki nemške vlade so obrazložili razloge, zakaj nasprotujejo taki rešitvi. Nemška vlada odklanja rešitev vprašanja Poljske in se sklicuje na javno mnenje v Nemčiji, ki ne želi rešitve vprašanja v poljskem smislu. Politični del nameravane zvezine pogodbe ne dela nobenih težav, tudi o vojaški konvenciji se bodo lahko združili. Glavne težave tvorijo gospodarska vprašanja; nemška vlada želi, naj se prično kmalu pogajanja o velikih gospodarskih vprašanjih in sodi, če se doseže gospodarski sporazum, tudi vprašanje Poljske ne bo tvorilo nepremagljive ovire.

+ **Personalna unija med Alzacijo in Bavarsko?** »Deutscher Kurier« poroča, da je bavarski ministrski predsednik pl. Dandl nasproti nekemu alzaškemu poslancu izjavil, da je zadovoljen, če se reši alzaško vprašanje potom personalne unije med Alzacijo in Bavarsko. Pravijo, da je za to rešitev tudi podkancler pl. Payer.

+ **Gospodarska pogajanja Avstrije-Ogrske z Nemčijo v Solnogradu**. »Berliner Tageblatt« poroča: Ob Burianovem posetu v Berlinu so uvedli gospodarska pogajanja, ki se prično najbrž že bodoči teden v Solnogradu. Pogajali se bodo najbrž dolgo časa.

+ **Nemčija ponuja ententi mir?** »Lokalanzeiger« poroča iz Ženeve: Med poslanci v francoski zbornici se govori, da je ponudila Nemčija ententi zopet mir. Nekateri časopisi očitajo voditeljem sporazuma trdovratnost, ker se nočejo o miru pogajati. Sembat je rekel, da je že čas, da končajo strašno borbo in da ne smejo predolgo preskušati potrpežljivosti ljudstva. »Leipz. T.« pa poroča iz Ženeve: Pod Poincaréjevim predsedstvom je zboroval v Eliséevi ministrski svet, na katerem so obravnavali o vojaškem in o političnem položaju. Posveti so v zvezi z razpravami nemškega časopisja o miru, ki so vplivali na francosko ljudstvo. »L'homme Libre« je napadel vlade zaveznikov, ker se trdovratno branijo govoriti o miru, in zahteva, naj Nemci jasno povedo, kaj zahtevajo. Celo Clemenceauovo glasilo poziva naravnost osrednje velesile, naj naznanijo svoje pogoje, da polože meč.

+ **Povsod novi davki**. Francoski senat se je pričel 13. t. m. posvetovati o finančni postavi. Glavni poročevalec Millies Lacroix je čestital vladi, ker je predložila za leto 1918. redni proračun, ki loči vojne in civilne davke. Napovedoval je nove davke in povišanje pristojbin, ki morajo zvišati dohodek za približno 120 milijonov.

+ **Mirovna pogajanja Rusije in Ukrajine**. Kijevski listi poročajo o pogajanjih za premirje med Rusijo in Ukrajino: Sklenili so, naj določijo demarkacijske črte na vseh frontah poveljniki čet in se bodo pričeli pogajati o mejah Ukrajine. Začasno so se tudi sporazumeli o zopetni uvedbi tovarnega prometa, poštni in o brzojavni zvezi in o javnosti glavnih sej. Ukrajinska delegacija nasprotuje javnim sejam.

+ **Personalna unija Bavarke z Alzacijo-Loreno**. »Deutscher Kurier« poroča: Bavarski ministrski predsednik pl. Dandl je izjavil nekemu alzaškemu državnemu poslancu, da je zadovoljen, če se uredi vprašanje Alzacije-Lorene tako, da ustanove personalno unijo med Bavarsko in Alzacijo-Loreno. Pravijo, da je tudi nemški podkancler zadovoljen s tako rešitvijo.

+ **Spremembe v švedski diplomaciji**. Švedska vlada je dovolila odstopiti švedskemu poslaniku v Parizu grofu Gyldenstolpeju in švedskemu poslaniku pl. Güntherju v Kodanju. V poslanika v Parizu je povišala grofa Ehrensvarda, v Kodanju pride dosedajni poslanik na Dunaju baron Beck-Fries, na Dunaj pa kabinetni tajnik zunanega urada Ewerlöf in v Helsinkfors

Westmann. Beck-Fries je zastopal švedsko na Dunaju od leta 1905.

+ **Smešno in zlobno obnem**. Hrvatsko kraljevsko gledališče zagrebško je otvorilo svojo sezono v Trstu. Trst ima 100.000 tisoč Italijanov, 80.000 Slovencev in skoro 10.000 Hrvatov. Socialistični list »Lavoratore« je poln hvale za zagrebške operne umetnike, volksratovski »Triester Tagblatt« prav tako; le en list je, ki tu dela združbo, to je naša znanka »Unione«. Dve stvari ti koj v njenih člankih padejo v oči, prva je zlobna, druga pa smešna. Pripoveduje namreč najprej, da pridejo v Trst Hrvati in da jih vodi sem želja po dobičku in nekoliko tudi želja, da pokažejo, da je Trst slovansko mesto. Nato hujska proti podjetniku, lastniku gledališča, češ, kako more on, ko je vendar laške matere sin, dovoliti, da pridejo Hrvati v Trst; slednjič hujska brez ovinkov, naj bi Tržičani te prireditve bojkotirali. V nekem članku pravi »Unione«, da se ljudje pri teh hrvatskih operah kar gnetejo, in to v gledališču, ki da je italijano, italianissimo. Torej je morala priti »Unione«, da vzame laško gledališče v zaščito. »Unione« je zadnjič vprašala, kako da se borimo proti njej kot »katoliškemu« listu, ne pa proti socialističnemu dnevniku. Odgovor je jasn: Socialističen dnevnik je v narodnem vprašanju več ali manje krščanski, »Unione« pa ni. Čas bi že bil, da zavzame tržaška slovenska duhovščina temu primereno stališče.

+ **Ukrajinsko-ruska pogodba podpisana**. Kijev, 13. junija. Ukrajinsko-rusko pogodbo so danes opoldne podpisali. Pogodba vsebuje ustavitev sovražnosti, olajšuje vrnitve, izmenjavo vojnih ujetnikov, pripravo izmenjave železniškega materiala, sklepanje trgovskih odnošajev in pripravljenost, čim prej pričeti z mirovnimi pogajanjmi.

+ **Posvetovanje japonskih maršalov**. London, 14. Reuter poroča iz Tokija 5. t. m.: Danes se je vršila konferenca maršalov. Govori se, da se bo 10. t. m. vršila skupna konferenca maršalov in admiralov.

+ **Ententa proti razorožitvi češko-slovaških čet**. Iz Stockholma poročajo 13. t. m.: Londonski dopisnik »Dagblada« poroča iz Moskve, da so konzuli ententinih držav zahtevali od ljudskega komisarja Čičerina, da ustavi razoroževanje češko-slovaških čet, ker se smatra njihovo oviranje kot proti ententi naperjen sovražni čin.

Oklic.

Ranjeni, omamljeni od strupenih plinov in grozot vojske, premagani po vremenskih vplivih najhujše vrste je padlo mnogo tisoč naših vrlih borilcev po hrabri obrambi v roke sovražnikom, kjer so podvrženi trpljenju, ki še mu večkrat ni mogoče izogniti.

Silna volja mogočnega ljudstva je raztrgala vezi in naši se z brazgotinami začeljenih ran vračajo vriskajoč v svobodi domov.

To da roko v roki z neumljivimi, večnimi človeškimi vzori se nadaljuje bratska vojska, opustošujejo se blagoslovljene livade, požigajo zaloge živil, uničuje se vsa vladna oblast, lastnina in ustanovilo se je gospodarstvo strasti.

Revnejši kot kdaj koli prej, umazani, zaviti v cunje, cape perila pokrite z mrčesom, stopajo mnogokje naši, ki se vračajo domov; a tam jih pričakuje največje razočaranje, ker naše zaloge in surovine so izčrpane že dolgo časa; vojaška uprava pleti svoja skladišča, da obleče usmiljenja vredne reveže, a s perilom ubogih mučnikov ne more preskrbeti v zadostnem obsegu.

Vojni preskrbovalni urad vojnega ministrstva, ki je posušil že toliko solza, je z dovoljenjem min. predsednika in sporazumno s trgovskim ministrom priredil zbirko tistim, ki se vračajo domov, ki se mora zaključiti 31. julija 1918 in najpristraneje in najmileje prosi vse tiste, ki morejo oddati moških srajc in spodnjih hlač, naj od svoje pogrešljive lastnine odstopijo nekaj tej zbirki, ki je tudi iz zdravstvenega ozira važna.

Vojni preskrbovalni urad bo vsem tistim, ki morejo izročiti brezplačno komad perila, povrnil za vsako srajco, ki se lahko porablja brez poprave, 12 kron, za vsake take spodnje hlače pa 8 kron in bo izročil o tem potrdilo. Ta bo obvarovala takrat, če se zgodi, da se bo moralo v namene ljudske oprave in armadne potrebščine misliti na nasilno oddajo perila, da bodo obvarovani novega nadlegovanja dvanajstih moških srajc ali spodnjih hlač, ker brezplačna izročitev enega, ali pa prodaja dveh takih kosov vojnemu preskrbovalnemu uradu varuje pred bodočo oddajo.

Del zbirke perila se bo izročil opravi ljudstva.

Da se darovi zberjo in nabavi v nakup ponujeni kosi, se ustanovi v vsakem kraju, kjer je kaka vojaška oblast, zbiralno mesto perila.

Vsakdo se naproša, da najbližjemu zbirališču ali orožniškemu poveljstvu z natančno označo naslova naznani, naj pridejo po kose perila.

Odposlani činitelji se morajo izkazati z uradno potrjenim zvezkom, ki je veljaven le v dotičnem okraju.

Prijave sprejema poleg vsakega zbirališča perila tudi vsako orožniško poveljništvo.

Popolnoma upoštevajoč utrujenost v darovanju, ki sta jo povzročili dolgotrajna vojska in splošna draginja, se obrača vojni preskrbovalni urad le na milosrčnost prebivalstva, ker mora plemeniti namen odstraniti vse druge pomisleke.

Odpriate torej svoja srca, svoje roke in pred vsem svoje dlani.

Baron pl. Lukas, l. r.
general pehote.

Dnevne novice.

— **Vrli narodnjaki**. Ob priliki bivanja dr. Korošca na Vrhniki dne 2. junija so zbrali Vrhnikičani lepo svoto 3300 K v narodne namene. In sicer: 1000 K za mariborsko šolo, 1000 K za Krekov spomenik, 500 K za Slovensko Stražo, 500 K za Družbo sv. Cirila in Metoda, 200 K za Slovensko Matico, 100 K za Društvo rokodelskih pomočnikov na Vrhniki. Naj bi tudi drugi kraji posnemali vrle Vrhnikičane!

— **V škofji Loki** se bo na splošno željo ponovila v društenem domu slavnostna prireditev obletnice majniške deklaracije v nedeljo dne 16. junija ob pol 6. uri popoldne.

— **Jugoslovan** izide, kakor nam poročajo, vsled tehničnih ovir šele v ponedeljek.

— **Poročil se je g. Fr. Leskovec** iz Šmartna pri Litiji z gđc. Linči Lenart iz Lazov pri Litiji.

— **Določbe o uvedbi tobaknih kart** stopijo v ljubljanskem okraju v veljavo dne 8. julija, v območju ljubljanske finančne direkcije pa 5. avgusta 1918.

— **Protest**. Hranilnica in posojilnica v št. Jakobu ob Savi protestira, da jo Zadržna centrala v svojem poročilu za leto 1917. prišteva med svoje članice. Bila je sicer par mesecev v rahlem stiku z njo, a je to razmerje prekinila že par mesecev pred sklepom leta 1917. ter je bila in je članica Zadržne zveze v Ljubljani, od katere ni nikdar dejansko odstopila, niti dvignila le enega vinarja pri njej naložene nemajhne glavne. — Sv. Jakob ob Savi, 15. junija 1918. — Ant. Jemec, načelnik.

— **Naredba o draginskih dokladah** uradnikom. Dunaj, 14. junija. (K. u.) Nova naredba obsega nekaj izprememb dosedanjih določb, med drugim določbo, da se morejo samski državni uslužbenci, ki žive z dedom in babico, stariši ali brati in sestrami v skupnem gospodinjstvu izenačiti z oženjenimi brez otrok, če morejo dokazati, da v pretežnem delu nosijo stroške za oskrbo teh sorodnikov. Dalje navaja naredba novo kategorijo doklad za suplente in visokošolske asistente ozir. konstrukterje, ki so dovršili 6 letno službeno dobo, končno novo kategorijo doklad za poduradnike in sluge ter uslužbenice enake kategorije, dalje za pisarniške oficijante in oficijantke v razmerju njihove plače. Za vpokojence velja dosedanja izmera.

— **Slana** je grozno oškodovala vse pridelke v občinah Draga in Trava, v vseh Stari Kot in Novi Kot je uničila posebno fižol, proso in krumpir. Enako je v Mravi uničena koruza. To je edino, kar se še sadi in še to je uničeno. Ljudstvo plaka ob zgubljeni nadi. Prosi pomoči v obliki novih semen ajde, prosa, za kar še ni prepozno. Živil bo treba več kot doslej.

— **Deželna poslovalnica za oblačila** je razposlala po celi deželi prvi blok cenejšega blaga za revne sloje. Izčrpala je s tem polovico svoje zaloge; z ekspedicijo druge polovice se prične takoj in je upati, da bo končana tekom 2 mesecev. S tem bo razposlana vsa zalog, ki je že avizirano. V poštev bo prišlo gotovo le malo ljudi, a deželna poslovalnica ne more temu odponoči, ker je izključno navezana le na pošiljatve, ki jih dobiva od central na Dunaju. Storila je pač vse korake, da pride čim več blaga na Kranjsko, a dobiva vedno le odgovore, da se ne more več odposlati, kar odpade od celotnih zalog v centralah na deželo Kranjsko z ozirom na število njenega prebivalstva. Prebivalstvo naj to dejstvo upošteva in prosijo naj samo oni, ki so neobhodno potrebni kakega oblačila. V tem smislu se je že ponovno občinstvo v listih opozarjalo in nerazumljivo je, na kak način se je razširilo naziranje, da je deželna poslovalnica nekaka vele-manufakturna trgovina, pri kateri lahko dobi vsakdo blago vseh vrst po najnižjih cenah. Končno se pripominja, da blaga za perilo sploh nima nič v zalogi in tudi ni pričakovati, da ga kaj dobi.

— **Ravnateljstvo vojno kreditnega** zavoda za južno vojno okrožje. Uradni prostori ravnateljstva so odslej v Celovcu, Celovška cesta št. 6 (telefon št. 148). Kollektori cenzorjev oziroma tajništva za Trst.

Istro, Dalmacijo in Tirolsko so že pričela poslovati: Kolegija cenzorjev za Trst in Istro imata skupen urad v Trstu v hotelu Bristol. Kolegij cenzorjev za Kranjsko sedaj še ne posluje, ker njegov tajnik še ni oproščen od vojaškega službovanja, kar je pa v kratkem pričakovati. Za Tirolsko uraduje tajništvo koleg. cenzorjev v Bocnu, Silbergasse 5. Za Goriško v Gorici, via Seminario 5. Opozarja se, da se imajo vse prošnje za posojilo pri tem zavodu vložiti brez izjeme pri pristojnem tajništvu cenzorskega kolegija, kjer se tudi dobe vsa zaželjena pojasnila.

— **Iz D. M. v Polju.** V noči od 11. na 12. t. m. je ustrelila vojaška straža ruskega ujetnika, katerega so zasačili baje pri tatvini moke na postaji Zalog. Ruski vojni ujetnik je bil najbrže obenem tudi begun, ki se je skrival v tukajšnji okolici; takih ljudi je tu mnogo. — Isto noč je skočil iz nočnega brzovlaka, ki vozi iz Ljubljane, vojak, ki je pripadal v Zalogu nastanjeni bateriji. Mož je bil v Ljubljani in je hotel priti pravočasno domu. Zmotil se je in je mesto v osebni vlak vstopil v brzovlak. Ko je v Zalogu spoznal svojo zmotu, je skočil iz vlaka ter se smrtno ponesrečil. Umrli je med potjo v bolnišnico.

— **Iz Mošenj.** Cenilna komisija je pretekli teden v mošenjski občini presodila škodo, ki so jo povzročili pri sadnem drevju in kozolcih nemški konji in laški ujetniki. Odšla je v Ljubno.

— **Brez kruha je Kotor** že skozi 50 dni. Tako poročajo cenzurirani hrvaški listi.

— **Umrli** je v Žužemberku v starosti 77 let gospa Ana Kuntarič, mati gospe poštarice istotam.

— **Rok za podelavo nadomestnih tobačnih surovin** je podaljšan do 1. avgusta 1918.

Ljubljanske novice.

lj Premilostni gospod knezoškoč dr. Anton Bonaventura Jeglič se je odpeljal danes na kanonično vizitacijo in birmovanje v radovljiški dekaniji, odkoder se povrne dne 6. julija.

lj Zadušnica po t. dr. Frančišku Pavletiču se bo brala v ponedeljek, dne 17. t. m., ob pol 8. uri zjutraj v frančiškanski cerkvi v Ljubljani pred oltarjem sv. Frančiška. Opozarjamo na to prijatelje in znanke pokojnika. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

lj Sestanek »Slov. kat. akad. starešinstva«, ki se je imel vršiti v nedeljo, dne 16. t. m. ob 9. uri dopoldne, odpade. Sestanek se vrši v četrtek, dne 27. t. m. ob 8. uri zvečer v Unionu.

lj Šentpeterska Vincencijeva konferenca ima redno sejo v ponedeljek 17. t. m. ob 8. uri zvečer. G. komisar dr. Logar nadaljuje svojo poročilo o »dobrodelnih napravah«. Vabimo k obisku!

lj Pešizlet na Dobrovo. Jutri, v nedeljo popoldne pohite člani križevniške moške Marijine družbe na Dobrovo. Odhod iz Ljubljane okoli 2. ure. Skupna pobožnost v dobrovski cerkvi ob 4. uri. Sodeljenci in prijatelji dobrodošli!

lj Odvetniška vest. Odvetniško pisarno dr. Šusteršiča bo vodil po dr. Pavletiču dr. Regali.

lj Člani Kreditnega društva mestne hranilnice ljubljanske se s tem opozarjajo na občni zbor, ki je sklican na dan 17. t. mes., na 2. uro popoldan.

lj K zgodovini novih jeklenih zvonov pri mestni župni cerkvi sv. Jakoba. Pred letom dni je vzela vojna oblast vse zvonove (6) iz mogočnega stolpa. Vse prošnje in poto so bila zaman. Vojna sila ne pozna ozirov. Ker so si začeli po nekaterih krajih pomagati z jeklenimi zvonovi, je vlč. gospod župnik Janko Barle naprosil 3. februarja 1918 Kranjsko industrijsko družbo na Jesenicah, da bi vtila za mestno župno cerkev tri zvonove, ki naj bi vbrano zvonili, v približni teži 70 stotov (3000 do 3600 kg). Doselej je trdila razpošiljala le po en zvon, kvečjemu dva. Trdka je ponudbo sprejela po kupni ceni kg 1.80 K. Inženir Bachmann in livarski mojster Torkar sta se dolgo trudila in poskušala viliti prijeten, harmoničen trio. Reklo se je, za Ljubljano mora biti kaj prvovrstnega, kar je le mogoče dobrega iz jekla narediti. Tehnika se je pri tem vedno bolj spopolnjevala in res se je trdki posrečilo lepo troglasno zvonjenje, kar je pokazala preskušnja. Zvonovi, ki so viseli nekaj časa v tovarniški lopi, so č. gg. duhovnikom in ljudstvu tako ugajali, da je naročilo hitro poskočilo na 200 zvonov. Na dan sv. Rešnjega Telesa so slovesno z njimi pritrkavali pri procesiji na Jesenicah, ker so bili domači vzeti. Dne 16. aprila je cena poskočila, kg po 3.20 K. Sedaj gre cena zopet kviku, ker cena blagu, plače delavcev, davki itd. vedno rastejo, cena denarja pa vedno pada. Trdki na čast moramo reči, da je pri šentjakobskih zvonovih, kljub mnogemu trudu, ostala pri prvotni pogodbi, dasi po sedanjih trgovskih razmerah ni bila vezana, in je poslala dne 8. junija za nestno župno cerkev tri zvonove v skupni teži 3700 kg. Zelo slovesno so bili prene-

ljani 11. junija ob 6. uri zvečer z južnega kolodvora. Vse ovenčane in okrašene celo z narcisi z Golice, ki so jih poslali tovarniški delavci, so spremljale številne belo oblečene deklice z zastavicami (slovensko, papežovo in cesarsko) in dekleta v narodnih nošah. Ob pol osmih zvečer se je vršilo slovesno blagoslovljenje. Blagoslovil je zvonove mil. gospod opat Jan. Smrekar, ki je imel pred cerkvijo v srce segajoč nagovor na tisoče broječo množico. Pomnoženi cerkveni zbor je zapel pod spretnim vodstvom č. gospoda stolnega vikarja Fr. Zabreta »Novim zvonovom pri sv. Jakobu«, »Večerni zvon« in »Ave Marija«. Izvajanje bilo precizno, veličastno. Zvonovom so se dala pri blagoslovu sledeča imena: velikemu »Marija, kraljica miru«, srednjemu »Sv. Jakob, apostol«, malemu »Sv. Janez Ev.«; najmanjšemu, za salezijski zavod na Rakovniku »Marija, Pomolnica kristjanov«.

lj Posojilo, dano posestnikom barskih zemljišč za osuševalna dela, se začne letos vračati, kakor predpisuje § 3. zakona z dne 1. avgusta 1906, dež. zak. št. 16. Tozadevni, v smislu § 4. navedenega zakona od glavnega odbora za obdelovanje barja sestavljeni razdelbeni izkazi so v smislu § 5. tega zakona osem dni pri magistratu na javni vpogled razgrnjeni. Morebitne pritožbe proti vpisu v razdelbeni izkaz ali proti visokosti odmerjenih doneskov je podati deželnemu odboru v štiri-najstih dneh po preteku prej označenega osemnedevnega roka. Pritožbe je vložiti pri mestnem magistratu.

lj Posestniki zemljišč davčne občine Karlovske predmestje so dolžni napovedati s čim so obsejali zemljišča. Store naj to pri komisiji, ki posluje v Šarčevi gostilni ob dolenjskem mostu jutri dopoldne in v ponedeljek od 7. ure zjutraj do 6. ure zvečer.

lj Umrli so v Ljubljani: Leopold Jamnik, železniški sprevodnik, 52 let. — Katarina Lebar, sluškinja, 20 let. — Jospina Černe, žena tovarniškega delavca, 49 let. — Leopold Červ, bivši postrešček, 77 let. — Andrej Pavšič, občinski tajnik, 75 let. — Ivan Cerar, hlapec, 25 let. — Anton Bobnar, novorojenček, 5 minut. — Fran Zalar, deželni nadoficijal v pok., 78 let. — Janez Škerjanec, dninar, 51 let. — Marija Pokorn, postrežnica, 57 let. — Marija Altmann, bivša babica, 65 let. — Andrej Merlak, hiralet, 69 let. — Marjeta Turk, posestnica, 62 let. — Avguštin Stare, pekovski pomočnik, 47 let. — Olga Rebec, hči železniškega revidenta, 11 mesecev. — Avgust Flöming, krojač, 61 let. — S. Elizabeth Schneider, usmiljenka, 66 let. — Stanislava Kržišnik, tesarjeva hči, 2 meseca. — Marjan Strnad, sin zasebn. uradnika, 10 mesecev. — Franja Bedenk, dekla, 25 let. — Anton Kocjančič, orožniški stražmojster v pok., 68 let. — Anton Roje, delavec, 73 let. — Apolonija Večaj, žena umirovlj. strojevodje, 70 let. — Marija Rupnik, čevljarjeva vdova, 71 let. — Antonija Škerl, žena trgov. sotrudnika, 27 let.

lj Današnji jutranji dunajski brzovlak ni prispel v Ljubljano.

Štajerske novice.

lj Jubilanti lavantinske škofije. Zlato mašo obhajajo letos preč. gg. Janček Edvard, vpok. župnik v Šmarjeti pri Rimskih toplicah; Lenart Janez, nadžupnik v Šmartnem pri Slovenjemgradu; Lubej Janez, vpok. župnik z Jezerskega na Kor.; zdaj v Št. Juriju ob južni železnici; Probst Jožef, vpok. župnik z Mute, zdaj v Gradcu; Šlander Anton, častni kanonik, dekan itd. v Staremtrgu. — 40-letnico mašništva obhaja preč. g. Šmid Miloš, župnik v Solčavi. — Petindvajsetletnico vlč. gg. o. Klemen Grampovčan, vikar v Brežicah; Čizek Alojzij, mestni župnik v Slovenjemgradu; Hrašovec Henrik, župnik v Vuhredu; o. Valerijan Landergot, frančiškan v Mariboru; Postružnik Anton, deficient pri Sv. Križu pri Ljutomeru; Ravšl Anton, župnik v Cirkovcch; Roškar Martin, župnik v Št. Ilju pod Turjakom; Tertinek Matevž, župnik na Ptujski gori; Gorišek Janez, župnik na Gornji Ponikvi; Kokalj Alojzij, župnik v Vurbergu; Meško Jožef, župnik v Sv. Miklavžu pri Ormožu; Rant Hubert, c. kr. vojni superior. — Vsem slavlencem: Na mnoga leta!

lj Nemški listi so lagali. »Slov. Gospodar« poroča: V svojih listih so Nemci objavili imena tistih, ki so romali na Dunaj tožarit Slovence. Cela vrsta pa se jih je sedaj oglasilo, ki izjavljajo, da niso bili na Dunaju in da ne marajo imeti z nemškutariji in odpadniki nič skupnega. Da naši čitatelji vidijo, s kakimi sredstvi delajo nemčurji, nam kaže naslednja izjava, ki smo jo dobili s prošnjo, da jo objavimo: »V časnikih sem čital in tudi v Vašem cenjenem listu, da sem bil jaz kot zastopnik občine Gornja Bistrica pri cesarju, da bi ugovarjal proti Jugoslaviji. To pa ni res. Pač pa je res, da so me nagovarjali, naj bi šel na Dunaj in so tudi izjavili, da dobim okoli 500 K za stroške, jaz sem vse odločno odklonil, ko sem natančneje poizvedel, kaj je smisel romanja na Dunaj.

Ornig in Linhart nista moja tovariša. S spoštovanjem: Alojz Kangler.

lj Slovenska kmetijska zveza za Štajersko je sklicala za dne 16. t. m. v Št. Jurij ob južni železnici tabor, na katerem bi bil govoriti tudi dr. Korošec. Tabor je odložen na poznejši čas.

lj Lepaki vojnega albuma pešpolka št. 87. Te dni so se razobesili po Celju in ostalih mestih in krajih polkovega nadomestnega okraja lepaki, ki napovedujejo s podobo in besedo izdajo vojnega albuma 87nikov. Lepak je delo dunajskega umetnika Rolanda Strasserja ter vzbuja s svojim krepkim slikanjem naših vojščakov splošno pozornost. Podaja kratko vsebino vojnega albuma, ki bo sporočal v obsežni obliki sodobnikom in potomcem slavne dogodilje hrabrih pripadnikov 87. polka tekom svetovne vojne. Cena — proti predplačilu 30 K za ljudsko, 40 K za krasotno izdajo — je nizko nastavljena, ako pomislimo, da bode vsebovalo to krasno spominsko delo v obsegu približno 400 strani kakih 1000 umetniških slik po zanimivih vojnih posnetkih. Priporočljivo je torej za vsakega, ki je v zvezi s spodnještajerskim domačim polkom, da ne zamudi subskripcijskega roka, ki poteče dne 1. julija 1918 ter si z naročitvijo pravočasno zagotovi to dostojno in mikavno spominsko knjigo.

Primorske novice.

lj Števerjansko županstvo vabi vse občinarje, ki se še niso vrnili v občino, naj pošljejo svoje natančne naslove občinskemu uradu.

lj Pomagajte Goričanom! Deželna vlada nam je poslala oklic pod pokroviteljstvom Njene ces. in kr. Visokosti nadvojvodine Marije Jožefe stoječega pomožnega odbora za begunce z juga, iz katerega je razvideti silno žalostno stanje bivališč, katere so naši begunci vrnivši se v svojo goriško-gradiščansko domovino. V tem oklicu prosi pomožni odbor vse človekoljube, da težko prizadetim žrtvam vojske priskočijo na pomoč z raznim orodjem in pohištvo. Deželna vlada se obrača tedaj na kranjsko prebivalstvo s prošnjo, da priskoči na pomoč svojim revnim sosedom. Darovane reči sprejemajo »Posredovalnice za goriške begunce« v Ljubljani, Kranju in Novem mestu. Priporočljivo je, da je dobrodošla vsaka tudi najmanjša reč, ki se potrebuje v hiši in kuhinji.

lj Umrli je v deželni bolnišnici v Ljubljani Andrej Merlak, posestnik v Št. Petru pri Gorici. Pogreb se je vršil dne 13. t. m.

lj Umrli je na Brezjah na Gorenjskem Katarina Ferjančič, rojena Kumar, soproga železniškega kurjača. Zapustila je dve siroti. Sprejela ju je v oskrbo skrbna tasta, ki je sinah v dolgi boleznii vzorno stregla.

Gospodarske novice.

lj Trgovci in osmo vojno posojilo. Prejeli smo: Vsled zakona z dne 11. marca 1918 se je 28. maja 1918 pričelo podpisovanje osmega vojnega posojila in se bo končalo 2. julija 1918 opoldne. Gremij trgovcev opozarja svoje člane, da bodeta po končani vojski prodajali obe državi monarhije ono blago vojne uprave, katerega se ne bo več potrebovalo za vojne namene. Prodajalo se bo: tovarna, vprežna in domača živina, vozila vseh vrst, vprežna in ježna oprava, razni stroji, hišna in kuhinjska posoda, suknjo, ogrinjala, šotori, tkanine, vrvi, jermenje, razne kovine in živila vseh vrst. C. kr. finančno ministvo objavlja, da se bodo pri prodaji teh predmetov sprejemale obilgacije osmega vojnega posojila in sicer ne samo zadolžnice ampak tudi državne zakladnice namesto gotovega denarja v plačilo in se bo pri prodaji v prvi vrsti oziralo na one kupce, ki bodo plačali kupljeno blago z obilgacijami osmega vojnega posojila. — Gremij trgovcev prosi svoje člane, da se podpisovanja udeležijo ter vplivajo tudi podučevalno in spodbudno na svoje odjemalce.

Aprovizacija.

lj Iz včerajšnje seje mestnega aprovi-začnega odseka. Pretekli teden se je razdelilo moko za kuho in so jo prejeli vsi okraji in stranke. Prihodnji teden se razdeli na izkaznice po četrt kilograma fižola. Fižol je prvovrsten in se bo prodajal po 2 K 40 vin. za kilogram. — Za okroglo 20 dni imamo dovolj moke za peko. Pričakovati je, da bodo med tem časom dosepe nove pošiljave in smo lahko glede moke za kruh brez skrbi. — Aprovizacija je nakupila večje množine marmelade, katero prične zopet v najkrajšem času razdeljevati. — Organiziralo se bo nakup večjih množin češenj, katere bode mestna aprovizacija prodajala v lastni reziiji. — Zelja je še večja množina na razpolago. Mestna aprovizacija bo kislo zelje prodajala vsako sredo in soboto zjutraj na trgu. Cena 2 kroni za kilogram. Stranke, ki potrebujejo zelje za lastno porabo in bi ga

rade dobile večje množine skupaj, se lahko zglašajo v mestnem aprovižačnem uradu na Poljanski cesti št. 13, kjer se jim bo po možnosti izdalo nakazila za kislo zelje. — Deželno mesto za dobavo klavne živine zopet ni moglo pravočasno dobaviti mestni aprovižaciji goveje živine in se zato meso ne bo prodajalo kot navadno v soboto, ampak šele v nedeljo.

lj Meso na zelene izkaznice B št. 801 do konca. Stranke z zelenimi izkaznicami B št. 801 do konca prejmejo goveje meso po znižani ceni v nedeljo, dne 16. t. m. dopoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: od 7. do pol 8. ure št. 801 do 1000, od pol 8. do 8. ure št. 1001 do 1200, od 8. do pol 9. ure št. 1201 do 1400, od pol 9. do 9. ure št. 1401 do 1600, od 9. do pol 10. ure št. 1601 do 1800, od pol 10. do 10. ure št. 1801 do 2000, od 10. do pol 11. ure št. 2001 do 2200, od pol 11. do 11. ure št. 2201 do konca.

lj Sladkor za vkuhanje sadja. Stranke, ki imajo v Ljubljani ali Sp. Šiški sadne vrtove, ter občekoristni zavodi itd., ki nameravajo vkuhavati sadje, morajo vložiti prošnje za sladkor za vkuhanje sadja najkasneje do 20. junija 1918 v mestni posvečovalnici. Kaj je treba navesti v prošnji, kdo je opravičen do sladkorja za vkuhanje sadja, in kdo mora potrditi resničnost navedb v prošnji, je razvidno iz razglasa, ki je bil objavljen v tukajšnjih dnevnikih dne 13., oziroma 14. junija. Na preprosto vložene prošnje se bode oziralo le v toliko, če bi preostalo po razdelitvi še kaj sladkorja v zalogi. Na nepravilno ali pomanjkljivo sestavljene prošnje se sploh ne bode oziralo, zato naj vsakdo natančno prebere tozadevni razglas. — Za sečne stranke, ki nimajo vrtov, ne smejo vlagati prošenj za sladkor, ker bodo dobile sladkor za vkuhanje sadja na karte, ki se bodo delile meseca julija pri krušnih komisijah. Na vsako sladkorno karto, veljavno za mesec julij, bode dobila vsaka oseba mesto 3/4 kg skupaj 1 1/2 kg sladkorja. Do večje množine sladkorja zasebne stranke, ki nimajo vrtov, nimajo nikake pravice.

Zgubljeno - najdeno.

Zgubila se je na Slomškovi cesti pred hišo št. 25 broša s pravim biserom. Pošten najditelj naj jo odda proti dobri nagradi na Čopovi cesti 21, I. desno.

Najdeno. V hišo gospoda Jakopiča na Mirju se je zatekla neka kokoš. Ondi se je našla tudi izprehodna palica.

Našel se je dežnik in srebrn uhan. Dobi se Hrdeckega vas 6.

»Franz - Josef« grenčica urejuje delovanje želodca in črev, poživljuje menjavno snov in osveži kri.

Fellerjeve tek vzbudljive, lagodno odvajalne rabarbarske kroglice z zn.

„Elsa-kroglice“

prinesejo olajšavo.

6 škatljice franko 7 K 37 vin. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg 134 (Hirvasko). — Češ 100.000 zahvalnih pisem.

Mestna hranilnica ljubljanska naznanja pretužno vest, da je njen marljiv asistent, gospod

Fran Bukovnik

po dolgi mukopolni bolezni dne 15. t. m. preminul.

Pogreb se vrši v ponedeljek, dne 17. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Bleiweissova cesta 20.

V Ljubljani, dne 15. junija 1918.

Ravnateljstvo.

Vsakovrstne **SLAMNIKE**, slamnate torbice (cekarje), predpražnike, slamnate čevlje (šolne) priporočam gospodom trgovcem za obila naročila 688

FRAN CERAR, tovarna slamnikov v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

Prodajam

večje množine cikotije, na debele kakor tudi na drobno, kavin nadomestek, gorčico, različne konzerve, kakor paradižnikov, graha itd.

MARIJA DORFFEL, LJUBLJANA, MESTNI TRG št. 12.

Starejšo žensko

iščem kot pestunjo k enoletnemu otroku. — Naslov pove upravništvo »Slovenec« pod št. 2052.

Prodaja vile.

Prodaja se iz proste roke
mlin z gospodarskim
poslopijem

in vrtom v okolici Ljubljane. — Naslov pove
upravnistvo »Slovenca« pod šte. 2056.

J. Komatič

prodajalec strojev

LJUBLJANA, GRADISČE št. 11

priloga znano

TOVARNO VELSIA,

katera izdeluje izvrstne
brzoparilne kotle
vseh velikosti in ki so ob enem primerni za ku-
hanje žganja. — Tudi pripravljamo
decimalne tehtnice
od 50 do 300 kilogramov ter
čistilnice za žito
patentovane s 6—8, 8—9 in 12 mrež velikosti.
Cene primerne glasom cenikov.

Učenko

poštenih staršev sprejme špecerjska trdka
FERDINAND HLEBS V KRANJU.

Kupim dobro ohranjeno

harmoniko

Naslov pove uprava »Slovenca« pod šte. 2016.

Na prodaj so **3 konji**
za vožnjo in **2 prašiča**

LJUBLJANA, Poljanska cesta št. 55.

št. 5617.

Razglas.

o uravnavi porabe petroleja za čas do 31. avgu-
sta 1918 v ljubljanskem mestnem okrožju.
Izvršujoč ukaz c. kr. deželnega predsednika
za Kranjsko z dne 12. aprila 1918, dež. zak. št.
13, odreja mestni magistrat v smislu § 13. cit. sle-
deče:

A. I. Petrolej za razsvetljavo pri mesečni po-
trebščini pod 20 litrov je zahtevati pri magistrat-
nem petrolejskem oddelku v mestni posvetoval-
nici magistrata v Ljubljani.

Upravičenci do petroleja so izključno le v

§ 1. cit. navedeni zavodi ter osebe in sicer:

1. industrijska in obrtna podjetja, ki delajo

za potrebo vojakov,

2. industrijska in obrtna podjetja, ki z obrat-
bo tehničnih vzrokov ne morejo dela prekiniti in

ki so vsled tega navezani na ponočno delo;

3. rudarska in topilniška podjetja;

4. javni uradi in zavodi;

5. kmetijski obrati in sicer le za neobhodno

potrebo razsvetljevanja hlevov, shramb za mleko

in sir i. dr.;

6. rokodelci in delavci, ki delajo na domu, in

ki potrebujejo petrolejsko razsvetljavo v svojih

obrtovaleših, da si zaslužijo svoj živež;

7. delavci in uslužbenci rudarskih, topilniških

in municijskih obratov ter javnemu prometu slu-
žečih železnice, ki dokazano ponoči nastopajo ali

dokončujejo službo;

8. bolnišnice, hiralnice, taborji za ujetnike in

internance, barake za delavce.

Za drugo uporabo se petrolej nikakor ne bo-
že nakazoval, osobito ne za razsvetljavo stano-
vanj in stopnic, izven in izvanrednih slučajih

bile, n. pr. v slučaju bolezni itd.

II. Prosilec za petrolej mora v to svrhu iz-
polniti posebno vprašalno polo, katero je dobiti

brezplačno v mestni posvetovalnici na magistra-
tu ter v kateri je najtočnejše odgovoriti na vsa

budi stavljena vprašanja.

III. Pravilnost navedb v vprašalni poli mora

potrditi in sicer:

1. za industrijska in obrtna podjetja, ki delajo

za potrebo vojske c. in kr. uprava vojske;

2. za industrijska in obrtna podjetja, ki z obr-
atno tehničnih vzrokov ne morejo dela prekiniti

in ki so vsled tega navezani na ponočno delo,

c. kr. obrtno nadzorništvu v Ljubljani;

3. za javne urade in zavode predstojnik ura-
da ali zavoda;

4. za kmetijske obrate mestni gospodarski

urad v Ljubljani;

5. za rokodelce in delavce, ki delajo na domu

in ki potrebujejo petrolejsko razsvetljavo v svo-
jih obrtvaliških, da si zaslužijo svoj živež, za-

druga prošila ali tistega delodajalca, za katerega

dela prosilec;

6. za vse druge prosilce tisto mesto, ki se

bode sporočilo prosilcu ustmeno v mestni posve-
tovalnici pri oddaji vprašalne pole;

7. Razventega je v vsakem slučaju doprinesti

tudi potrdilo mestne planarne in elektrarne, da se

v prostorih, v katerih se rabi petrolej, ne nahaja

ne plinova in ne električna luč.

IV. O istinitosti navedb v vprašalni poli se

bodo vršile pred nakazilom petroleja posebne

uradne poizvedbe, od kojih vspeha bode odvisno

nakazilo.

B. Prošnje za petrolej v druge svrhe kakor za

razsvetljavo, ali za razsvetljavo pri mesečni po-
trebščini nad 20 litrov, morajo biti sestavljene na-

tačno po določilih § 2. cit. ukaza ter jih je vla-
gati pri petrolejski centrali na Dunaju, Wipplinger-

strasse 29. Te prošnje se morajo preje predlo-
žiti v potrditev magistratnemu petrolejskemu

oddelku v mestni posvetovalnici. Potrdila se iz-
dajajo le proti predhodnim poizvedbam glede po-
trebščine in istinitosti navedb.

Tudi ti prosilci morajo izpolniti gori omenje-
no vprašalno polo za petrolej ter jo vložiti v me-
stni posvetovalnici zajedno z zgoraj omenjeno vlo-
go na petrolejsko centralo.

C. 1. Ta odredba stopa takoj v veljavo.

2. Napačne napovedbe v vprašalnih polah in
prošnjah ter sploh prestopki početka citiranega
ukaza se bodo najstrožje kazensko zasledovali.

Mestni magistrat ljubljanski
dne 15. junija 1918.

C. kr. deželna posredovalnica za delo vojnim in-
validom v Ljubljani išče

pisarniškega vodjo

Zahteva se primerna splošna in pisarniška iz-
obrazba, poznanje razmer na delavniškem trgu in
na gospodarskem polju; znanje obeh deželnih je-
zikov. Plača po dogovoru. Vojni invalidi imajo
prednost. Prošnje je vložiti do konca junija t. l.
pri podpisanim kuratorju. — Kuratorji c. kr. de-
želne posredovalnice za delo vojnim invalidom
(na državni obrtni šoli).
V Ljubljani, dne 11. junija 1918.

Izdaia konzorcij »Slovenca«.

Prodaja vile.

Prodaj svojo enonadstropno vilo, opremljeno z
vodovodom in sobno opravo pri Sv. Križu nad
Jesenicami pod Golico. DR. V. GREGORIČ,
1957 LJUBLJANA, Resljeva cesta št. 5.

Izurjen ekonom

V NAJEM

strokovnjak v mlekarstvu in
sirsarstvu, v prašičoreji in rejli
govede, išče V NAKUP ALI

veleposvestvo

v vrednosti 4—600.000 K, eventualno se udeležiti
kot KOMPANJON. — Ponudbe v nemščini pod:
»Tüchtiger Ökonom« 3982 na Gregorovo anončno
pisarno, PRAGA, Henrikova ulica 19. 1977

KUPIM večjo množino dobrega KONJSKEGA

**sena, detelje
in slame**

Cena po dogovoru.

Košena, c. kr. poštni hlev, Ljubljana,
Kolodvorska ulica št. 6. 1967

Trgovski učenec

sin poštenih kmečkih staršev, SE SPREJME takoj
v galanterijski in špecerjski trgovini 1959
ALOJZIJ SCHUSCHEL, Brežice ob Savi.

Služkinja

poštena, ki ima veselje
do otrok in je nekoliko
zmožna drugega doma-
čega dela, pride lahko
tako v dobro hišo v
BREŽICE OB SAVI. —

Ponudbe pod »POŠTENO DEKLE« 1960 na
upravnistvo »SLOVENCA«.

Učiteljica

dobi dobro privatno službo pri narodni družini
v bližini Ljubljane. Poučevati bi ji bilo deklico
za 1. meščanskošolski, njeno sestro za 5. in nje-
nega brata za 3. ljudskošolski razred. Popolna
oskrba v hiši, plača po dogovoru.

Učiteljica z meščanskošolskim izpitom, oziro-
ma učiteljica, zmožna poučevati v glasovirju, ima
prednost.

Ponudbo je poslati na naslov: Matija Dolni-
čar, kolodvorski restavratore v št. Petru na Krasu.

SPREJME SE VEČ

POMIVALK

za invalidni oddelk
v obrtni šoli. — Pri-
glasitve in poizvedbe
v ekonomatu istotam.

Poslušeno dekle

dobro vajeno vsega dela,

kot gospodinja

Naslov pove uprava lista pod šte. 2038.

SPREJME SE

krepak delavec

v kartonažni tovarni
IV. BONAČ,
Ljubljana. : : :

VELETRGOVINA išče za takoj

skladiščnika

Prvovrstne moči naj se ponudijo na upravnistvo
tega lista pod »Skladiščnik« 2037.

Mlado dekle

k eno leto stari
deklici in za druga
lažja dela se išče.
Plača po dogovoru.
Vstop takoj. : : :

Naslov pove iz prijaznosti upravnistvo »Slovenca«
pod šte. 2036.

Vabilo

XX. rednemu občnemu zboru

»Hranilnice in posojilnice v Leskovicah«,
reg. zadruga z neomejeno zavezo,
ki s bo vršil

30. junija 1918, ob 2. uri popoldne v Leskovicah št. 1
s sledečim dnevni redom:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelnstva.
3. Potrditev računskega zaključka za l. 1917.
4. Volitev načelnstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

2035

ODBOR.

Ženitna ponudba.

Vdovec brez otrok, simpatične zunanosti, s
stalno in izdatno državno pokojnino, želi resnega
znanja s primerno simpatično gospodinjico ali vdo-
vo s svojim stanovanjem in malim posestvom sred-
nje starosti in brez otrok. — Ponudbe, če mogoče
s sliko, ki se vrne, naj se pošljejo na naslov:
»Balkan« št. 111, poštno ležeče Kranj, Gorenjsko.

Zastopstvo

za

perilni prašek

za razpečavanje po c. kr. trgovinskem ministertvu
dovoljenega pralnega sredstva, v ovojih ali pro-
stega, po določilih najvišjih cenah, primerne za
perilo, se odda še za nekaj okrajev. Le solidni,
dobro vpeljani in obsežno delavni gosti za ra-
zonsko samoprodajo in zastopstvo naj se oglase
z navedbo referenc in zaželenih okrajev. Ponudbe
pod »Jep und Ideal 4133« na Gregorovo anončno
pisarno, PRAGA, Henrikova ulica 19.

GORICA : F. BATJEL LJUBLJANA

Stolna ul. 2-4 Stari trg št. 28

TRGOVINA IN MEHANIČNA DELAVNICA.
Moška in ženska DVOKOLESA še s staro pneu-
matiko, ŠIVALNI in PISALNI STROJI, GRAMO-
FONI, ELEKTRICNE ŽEPNE SVETILKE. Najboljše
BATERIJE. Posebno nizka cena za preprodajalce.

Štirinadstropna hiša v Gradcu

SE PRODA. Poizve se v pisarni dr. Ivan Tavčarja
v Ljubljani, Sodna ulica št. 2. 1897

Barve za sukno

v zavrtkih v vseh vrstah bary z uporabljenimi navodi-
lom za barvanje vseh vrst sukna, svile in tkanine
ponudi (vrhka HOLY & Co., trgovina z material-
nim blagom na debelo, PRAGA, Karolinin dol,
1951 Kralovska tlf. 11.

Vojno-posojilno zavarovanje

je visoko obrestujoča se naložitev
kapitala, spojena z idealno

preskrbo rodbine.

Enkratna premija se more plačati
tudi z obliacijami VI. in VII. voj-
nega posojila, ki se sprejmejo v
račun po emisijemskemu kurzu (pa-
pirji drugih vojnih posojil po
dnevnom kurzu). Vsak lastnik
vojnega posojila more torej za
dvojni znesek zvišati svoja
prejšnja podpisovanja, ne da bi
plačal vinar gotovine.

Skrbite za otroka.

Zgled! 25 letni oče zavaruje za svojo
2 letno hčerko za dobo 18 let
torej do 20. leta 20.000 K kapitala za dobo
v vojnem posojilu. Za to zavarovanje mu
je treba plačevati letno premijo v znesku
357 K 80 vin. s približkom 2% zavarovalne
pristojbine.
Ako oče umreje po 3 letih, izplača zava-
rovalnica te-le vsote: 1. posmrtnino v znesku
2000 K v gotovini; 2. skozi 15 let vzgojno
rento letnih 2000 K, to je skupno 30.000 K
skupaj tedaj 32.000 K in vrhatega 3. po pre-
teku 18 letna zavarovalna doba vojno poso-
jilo v znesku 20.000 K nominalno.
Za to visoko zavarovalnino je bilo treba
plačati skupno le 2573 K 40 vin.
Važno! Premije se morejo plačati tudi
za vso zavarovalno dobo na-
črtat. V predstojenem slučaju bi bil mogoč
3% izplačati tudi vse premije z enkratnim
zneskom 11.001 K 60 vin. Ko bi bil umrl,
kot zgoraj omenjeno, po preteku 3 let, tedaj
bi se bilo izplačalo:
1. razun posmrtnine v znesku 2000 K
tako bi po smrti tudi vse neporabljena pre-
mije v znesku 882 K 40 vin. skupno torej
znesek 10.882 K 40 vin. v gotovini; 2. skozi
celo ostalo zavarovalno dobo vzgojna renta
letnih 2000 K, to je 20.000 K, skupaj tedaj v
gotovini 40.882 K 40 vin. in vrhatega še
3. po preteku zavarovalne dobe zavarovani
kosi vojnega posojila v nominalu 20.000 K.

„Anker“
Glavna poslo-
valnica
Gradec,
Rauberg, 20.

Zastopstvo
za Hranilnico:
Leopold
Grünfeld
Ljubljana,
Priloga ul. 1.

Vsa podpis-
valna mesta
in zastopstva
dajo rado-
volje poizvedila.

1918

PRODA SE iz proste roke dobro vpeljana

trgovina z malim vrtom

v ljubljanski okolici. — Naslov pove upravnistvo
lista pod šte. 2033.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne, nezdgodne in jamstvene zavarovalnice
v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnim riziko,
otroških dot, rentna in ljudska, nezdgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Prospekti zastoj in poštne prosto. Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi
pogoji.

Ljudska posojilnica reg. zadruga z neom. zavezo v Ljubljani

sprejema prijave na

osmo 5 1/2 % avstrijsko vojno posojilo

po objavljenih pogojih, tako da stane nominalnih K 100.—:

I. davka preste 5 1/2 %, amortizacijsko državno posojilo K 91.54.

II. davka preste 5 1/2 % dne 1. septembra 1923 odpovedljive državne zakladnice K 95.50.

Lastniki osmega vojnega posojila bodo imeli prednost pred vsemi drugimi pri nakupu
predmetov, ki jih bo vojna uprava koncem vojne prodala. Plačilo se bode s tem vojnem
posojilom po podpisni ceni.

Vrednostni papirji avstrijskega vojnega posojila se sprejemajo v brezplačno shrambo in upravo.

Štambilije
vseh vrst za urade,
društva, trgovce itd.
Anton Černe
graver in izdelovatelj
kavčev - štambiljev
Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

IŠČE se **45.000 K** posojila
na večje podjetje na prvo mesto. — Naslov pove
upravnistvo »SLOVENCA« pod šte. 2046.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir.
zakonito zajamčeno „Skabiform“ ma-
zilo“. Popolnoma brez duha, ne maže.
Poskusni lonček K 3— veliki K 5—
porcija za rodbino K 12—, Zaloga za
Ljubljano in okolico: Lekarna pri zlatem
jelenu, Ljubljana, Marjtin trg. 1520
Pazite na varstveno znamko „Skabiform“!

Kupujte le domač izdelek, to je:
Emona
PRIZNANO NAJBOLJŠI
pralni prašek

Dobiva se v vsaki prodajalni!

Ročni mlin za žito!
Moj tavrični
ročni mlin
za žito je
izabran za
debelomilni-
no mletje vsako-
vrstnega žita, je
pripravljen za trpa-
no in trpačno
mletje, z iz-
menjajo mlevni-
mi posodami iz te-
dega materijala in
svoje neporušene
tudi pri največji
porabi. Neobhodno
potreben za vsako
gospodinjstvo. Mo-
del 3 z vrtilom za
mali obrat, teža 7
kg K 100.—, Mo-
del 5 s gonilnim
kolesom za večji
obrat obru 12 kg
K 120.—, Razpošlji z Dunaja proti predplačilu zne-
ska glavno zastopstvo: **MAX BOHNEL,**
Dunaj IV. Margaretenstr. 27.

Zavarovanje na VIII. vojno posojilo

C. kr. avstrijski zaklad za vdove in sirote

(Zavarovalni oddelk)

deželna posredovalnica v Ljubljani
Francovo nabrežje 1

sprejema

zavarovanja na VIII. vojno posojilo

pod najugodnejšimi pogoji.

Tako zavarovanje olajša vsakomur zajetje VIII.<